MEB MÜFREDATINA GÖRE HAZIRLANMIŞ

Liseler İçin

DİKSİYON ve HİTABET

KONU ANLATIMLI
UYGULAMALI

ALTIN AYARTAŞ

Diksiyon

Ve

Xitabeler Ders

Notlari

DİKSİYON

Diksiyonu söyle tanımlayabiliriz: söz söylerken, duygu ve düşünceleri doğru, üslubuna uygun olarak anlatmak için sesin uyumunu, söylenişini, sözcük hecelerinin uzunluğu, kısalığı ve vurguları bakımından doğruluğu; jesti, mimiği, takınılacak tavırları yerinde ve güzel kullanma sanatıdır. Doğru bir diksiyon için gerekli iki temel koşul vardır.

Birincisi: ses aletini doğru kullanmak. Yani konuşma için yeteri kadar havayı ses yollarını kasmadan içeri almak, gereğinden fazla durak kullanmamak, durakları doğru yerde gerektiği gibi kullanmak ve sesi duyulur ve net bir hale getirmek.

İkincisi: söz söylerken konuştuğumuz dili düzgün ve doğru söylemek için düzeltmeye çalışmak ve mimiği, jesti, tavrı yardımcı olarak kullanmak.

DİKSİYON, FONETİK, ARTİKÜLASYON

Diksiyonun yardımcıları boğumlama (artikülasyon) ve söyleniş (fonetik) 'in tanımları şunlardır:

BOĞUMLAMA (ARTİKÜLASYON) : Konuşma organlarının boğazdan çıkan sese biçim vermek için topluca çalışması. Kapımızın önünden geçen sokak satıcıları bağırarak sattıklarını herkese duyurmak isterler. Yinede ne dediklerini anlamak için çıkıp sorma ihtiyacı duyarız. Önemli olan denilenin anlaşılmasıdır. Söylenen sözlerin anlaşılması için temel sesler ünlüler değil ünsüzlerdir. Seslerin ağızdan çıkışına dilin konumuna dikkat etmek gerekir.

SÖYLENİŞ (FONETİK): Sadece söylenişi göz önünde tutar. Diksiyon, güzel bir söylenişin asal kurallarını verir ve söylenişteki ihmali yenmeye çalışır. Fonetikse diksiyonda seslerin meydana gelmesini ve ses organlarının durumlarını inceler.

PROSODİE (VURGU): Sözcük vurgusu, dilin en doğal söyleniş özelliklerindendir. Sözcük vurgusu hecenin şiddetiyle ilgili olduğu gibi birde hecenin süresi yani uzunluğu kısalığı ile ilgili olan (nicelik)i vardır. Sözcüklerde bu iki özellik birbirini karıştırmamalıdır. Nicelik, bir hecenin uzunluğu ve kısalığı ile ilgilidir. Halbuki şiddet ise bir hecenin vurgusuyla ilgilidir.

KONUŞMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

KONUŞMA KUSURLARI

• Ana dili iyi kullanamamak,

• Yerel ağızla konuşmak,

• Ses tonunu ayarlayamamak, kontrol edememek,

• Sözcükleri doğru telaffuz edememek,

• Konuşmayı gereksiz yere uzatmak,

• Kendini övmek, yapmacık davranışlarda bulunmak,

• Eleştiriye kapalı olmak,

• Beden dilini, mimikleri doğru kullanamamak,

• Argo ve kaba sözler kullanmak,

• Heyecanını yenememek,

• Sözcükleri tekrarlamak,

• Eee…, ıı…, aaa… gibi sesler çıkarmak.

KONUŞMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Canlı, inandırıcı, ilgi çekici, olma: Konuşmamızı baştan sona canlı bir havada dinlenebilmesi için ifadelerimize, ses tonumuza ve özellikle hareketlerimize ayrı bir özen göstermeliyiz.

2. Konuşma süresinin kontrolü: Verilen süreye bağlı kalmamız dinleyicilere saygı gereğidir. Konuşmamızı bu süreye uygun bir şekilde planlayıp sunmalıyız.

3. Vurgu, tonlama, telaffuz: Konuşmacı ile dinleyiciler arasındaki iletişimi sağlayan sesimizdir. Bu nedenle telaffuz tonlama ve vurgumuza dikkat etmeliyiz.

4. Üslubu, sözcükleri amaca göre belirleme: Konuşmacılar ile dinleyiciler arasındaki dinleyiciye ve konuşamaya yapılan ortama göre belirlemeliyiz.

KONUŞMANIN UNSURLARI

1. Bedensel davranış: Duruş, jest, mimik gibi görsel simgeler konuşmanın temek öğeleridir.

2. Ses: Ses ile kişilik arasında yakın bir ilişki vardır. Bir dilin sözcükleri anlam bakımından zengin olabilir. Bu zenginlik, ancak ses ile sözün doğru birleşimiyle belirtilebilir.

3. Dil: İnsanlar arasında anlaşma arcı olan dil; duygu, düşünce ve istekleri ifade etmede kullanılır. Konuşma sırasında duyguların, düşüncelerin tam ve doğru olarak iletilebilmesi için telaffuz ve üsluba dikkat etmek gereklidir.

4. Düşünce (Zihinsel Etkinlik): Zihinsel etkinlik konuşmanın görsel ve işitsel ögelerle ifade edilmesinden önceki süreçtir.

Konuşmacı işe önce zihinsel oluşumlarla başlar, sonra bu oluşumları dilin kalıplarına aktarır, bu kalıpları seslendirir, en sonunda da jestlerle, ses ve söz halinde sunar.

KONUŞMA VE YAZI DİLİ ARASINDAKİ FARKLAR

• Yazı dili yazım kurallarına, konuşma dili söyleyiş kolaylığına önem verir.

• Konuşma dilinde cümleler genellikle kısadır, yazı dilinde uzun cümleler vardır.

• Yazı dilinde cümleler kurallıdır. Yüklem sonda bulunur. Konuşma dilinde ise devrik ve eksiltili cümleler çoğunluktadır.

• Bir ülkenin çeşitli konuşma dilleri ve ağızları bulunmasına karşılık yazı dili tektir. O ülkede yaşayan insanlar okuyup yazarken bu ortak dili kullanır.

• Yazı dilindeki alfabe sistemi bütün sesleri göstermeye yetmez. Bu yüzden konuşma dilinde bazı seslerin farklı seslendirildiği görülür.

• Yazı dilinde anlamı kolayca ifade etmeye yarayan noktalama ve imla kurallarının yerini konuşma dilinde vurgu, tonlama, duraklama gibi özellikler alır. Bu özellikleri kazandıran diksiyon sanatıdır.

TÜRKÇEYİ DOĞRU, GÜZEL VE TEKİLİ KULLANMAK

Türkçede yaygın olarak yapılan hataların ve Türkçeleri dururken yabancı dillerden sözcükler kullanmanın başlıca sebepleri şunlardır:

• Kendi benliğini tanımamak, benliğinden uzaklaşmak,

• Alışkanlığı bırakamamak,

• Aşağılık duygusu,

• Bilgili görünme isteği ve özenti,

• Yabancı sözcüklerin Türkçe karşılığını bilmemek ve aramamak,

• Türkçelerini beğenmemek.

Türkçenin Doğru Kullanımına Yönelik Öneriler:

1. Türkçenin, özellikle magazin basınının başını çektiği kültür ve dil kirliliğinden kurtarılması ve dilin kurallarına uygun olarak kullanılması amacıyla, toplumu bilinçlendirmek, gerekli yerleri bilgilendirip uyarmak.

2. Sözlü ve yazılı anlatımda, Türkçe karşılıkları bulunan yabancı sözcüklere yer vermemek (bazı terimler ve mecburi haller dışında)

3. Özellikle günlük konuşmalarda Türkçenin kendine özgü cümle yapısın korumak için cümle yapısıyla ilgili hatalı kullanımları ve Türkçe dil bilgisi kuralları ile ilgili hataları düzeltmek konusunda bilinçli olmak.

BOĞUMLAMA VE KUSURLARI

Boğumlama (telaffuz): Kelimelerin doğru ve anlaşılır bir biçimde seslendirilmesidir. Konuşan kişi kelimeleri dudaklarını, dilini çenesini gerektiği kadar oynatarak seslendirmelidir. Eksik ya da yetersiz boğumlama kelimelerin farklı ve yanlış anlaşılmasına yol açar.

Boğumlama Kusurları:

1. Atlama: Acelecilik ve konuşmaya önem vermeyişten kaynaklanır.

2. Islıklama: “s” ünsüzünün, şiddetini arttırmaktadır ve “r” ünsüzün çıkarılışında havanın dişlerin arasına doğru itilmesinden oluşur. “s” ünsüzünün doğru boğumlanmasına ve “r” nin çıkarılışında havayı itmemeye dikkat ederek bu alışkanlıktan vazgeçebilir.

3. Pelteklik: Yeterli ses eğitimi almama, konuşmaya özen göstermeme, ya da konuşma organlarındaki kimi bozukluklar nedeniyle seslerin birbirinin yerine çıkarılmasıdır. Bu kusurda dil ucu ile konuşma egemendir.

- "j" yerine "z": jilet –zilet; şarj-şarz
- "r" yerine "l": rapor-lapor: merhem-melhem
- "n" yerine "l": fincan-filcan; menemen-melemen
- "v" yerine "y": övgü-öygü; dövme-döyme

4. Ekleme: Çeşitli nedenlerle kelimelere yeni ses ve hecelerin eklenmesi şeklindeki konuşma kusurudur.

Elektrik-elantirirk, eşofman-eşortman, apartman-apartıman, klip-kılip, gardrop-gardolap

5. Boğumlama Gecikmesi: Kimi çocuklarda görülebilir. Bunlar fark edildiğinde, çocuklara fark ettirilmeden düzeltme yolları aranmalı, gerekirse uzmanlara başvurulmalıdır.

Zeytin-şeytin, araba-ayaba-alaba

6. Ağır Boğumlama: Kelime içindeki hecelerin uzatılması, cümlelerin söyleyişinin geciktirilmesidir.

Evdeeki, zaamir, nasip

7. Tutukluk: Seslerin, hecelerin, kelimelerin yinelenmesi ve duraklamalar tutukluğun belirtilerindendir kendine güvensizlik, sıkılganlık, karasızlık, heyecan gibi nedenlere bağlanmaktadır. Bu kusuru gidermek için bir metin önce yavaş, sonra hızlı olarak okunmaktadır.

“Akıl yaşat --- değil baş baştadır. -----Ama --- aklı başa yaş yaş getirir.”

8. Konuşurken Düşünmce Durakları yapılması ve Asalak Sesler çıkarılması: Bazı kişiler, zaman içinde farkında olmadan kazanılan bir alışkanlıkla, kelime ya da cümle aralarında eee, ııı, aaa, ooo gibi sesler çıkarırlar ya da sık sık duraklayarak konuşmanın akışını keserler.

9. Gevşeklik: Bir boğumlama tembelliğidir. Dişler arasında kurşun kalem sıkıştırarak heceleri anlaşılır bir biçimde söyleme çalışmaları organların boğumlamaya katılmasına yardımcı olur.

10. Gığılama: “r” ünsüzünün boğazdan çıkarılmasıdır. Bu özellik Fransız fonetiğinde görülmektedir. Uzun yıllar yurt dışında yaşayan daha sonra yurda dönen kişilerde de gözlenen br boğumlama biçimidir. Alıştırmalarla düzeltilebilir.

11. Kekemelik: İleri aşamadaki bir tutukluktur. Söz söylerken bocalama, çekinme, kaygı izlenimi verebilecek biçimde duraklama, yüzün gerilme, buruşma, kızarma; ağzın, başın elin istem dışı hareketiyle hecelerin tekrarlanması anında ses, hece ve kelimelerin patlamalı ve abartılı biçimde boğumlanmasıdır. Nefes almadaki düzensizlik de kekemeliğe neden olmaktadır.

VURGU VE ÇEŞİTLERİ

A. Sözcük Vurgusu:

1. Tek heceli sözcükler vurgusuzdur (“ En, pek, çok” gibi zarflar hariç).

2. Çok heceli sözcüklerde vurgu genellikle son hecededir. Yer adlarında durum değişebilir.

a) İki heceli yer adlarında vurgu baştadır (İzmir, Konya, Samsun …)

b) Çok heceli yer adlarında başa doğru sürülür; güçlü hecede yerleşir (Ardahan, Çankırı, Tunceli…).

c) Birinci hece bir iki sesli; İkinci hece üç-dört sesli ise ikinci hece vurguyu üzerine çeker (Antalya, Denizli…)

3. Birkaç zarf, bağlaç ve ünlemde vurgu baştadır (Şimdi, haydi, ancak…)

4. **Not:** Cins adları özel yer adları olarak kullanılınca vurgu başa doğru kayar.

5. "Kartal büyük bir kuştur. Kartal'dan gelen tren."

6. Ekler genel olarak sözcük sonundaki vurguyu üzerlerine çeker (Çiçek, çiçekler, çiçeklerimiz, çiçekli.)

7. Yalnız şular vurguyu üzerine çekmez. Vurgu kendinden önceki hecede kalır.

a. Olumsuzluk eki: -me, -ma (Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.)

b. Soru eki: mi (Geldin mi?)

c. -ce eki küçültme anlamında vurguyu üzerine çeker. (bolca, güzelce…) küçültmeden

başka anlam ifade eden –ce eki vurguyu üzerine çekmez (kardeşçe, bence…)

ç. "ile, ise, idi, imiş, iken" sözcükleri ek haline gelince vurguyu üzerine çekmez. Tebeşirle, kardeşiyle, çalışkandı.

d. Ek-fiilin geniş zaman tipinin –im, -sin, -iz, -siniz, -dir ekleri vurguyu üzerine çekmez. (Çocuksun, kardeşiz…)

Not: Ek-fiil olmayan –im vurguyu üzerine çeker. [(Ben) öğretmenim, (benim) öğretmenim]

e. ki ve de bağlacı vurguyu üzerine çekmez. Ayşe de geldi. Bilirsiniz ki…

B. Cümle Vurgusu: Cümlede en anlamlı sözcük vurgu ile belirlenir. Bazı sözcüklerin söyleyiş ve cümledeki görevi bakımından baskılı söylenmesine cümle vurgusu denir.

1. Sonda bulunmayan yüklemler özel olarak vurgulanır.

2. Cümlede yükleme yakın olan sözcükler daha vurgulu söylenir. Bu nedenle cümlede vurgulanmak istenen öğe yükleme yaklaştırılır. Sözcüklerin sırlarını değiştirmeden de belirtme vurgusu ile cümleye farkı bir anlam kazandırılır.

3. Cümle başında virgülle ayrılan özneler de vurguyu kendi üzerine çeker.

C. Şiddet (Berkitme) Vurgusu: Söze daha çok kuvvet vermek, dikkati canlandırmak için kimi sözcüklerin şiddetli söylenmesidir. (İnsafsız benden beş kuruşu esirgedi.).

Şiddet vurgusunun en belirgin olduğu yerler beğenme, gücenme, kızma gibi yerlerdir. Şiddet vurgusu hitaplarda görülebilir. Pekiştirme sıfatları, niteleme sıfatları, asıl sayılar bu vurguya elverişlidir.

D. Dize Vurgusu: Şiirlerde, dizelerde görülen sözcük vurgusuna “dize vurgusu” denir. Dize vurgusuyla şiirdeki anlam belirginleşiri söyleyiş güzelliği ve inceliği artar.

TONLAMA

Tonlama ses titreşimlerinin yükselip alçalmasıdır. Konuşmaya hâkim olan ana nokta, çeşitli ses değişiklikleridir. Heyecan, korku, telaş, öfke gibi durumlarda konuşma hızı artar; sevgi, üzüntü, saygı gibi durumlarda hız azalır. Konuşma anındaki hız; duygulara, kişiliğe, yere ve dinleyicinin niteliğine göre değişimler gösterir. Seslerin çeşitliliği, perdelenmedeki farklılıklar konuşmada ezgiyi sağlayan ve besleyen kaynaktır. Yanlış tonlama, yanlış vurgulamaya dayanır. Her ikisi birden cümlenin doğal ezgisini bozar. Anlam aktarımını engeller, anlatım inceliklerinin ve etkileme gücünü düşürür. Konuşmadan beklenilen sonuç elde edilemez.

DURAKLAMA VE ULAMA

1. Bir cümle –hele uzunsa- baştan sona ayrı tonda, aynı ritimde okunamaz. Ayrıca sözcükleri okurken onlara canlılık kazandırmak, renk vermek de noktalamaya dikkat etmekle sağlanır. Soluk alma yerleri, duraklar, vurgular ve noktalama işaretleri cümlede bir çeşit bağlantı araçlarıdır. Onlarsız doğru ve iyi bir anlatım düşünülemez.

2. Konuşmayı bozan ve çirkinleştiren sebeplerden biri cümlelerin akıcı olmayışıdır. Türkçenin konuşma dilindeki önemli kurallarından biri olan ulamayı bilmemek konuşmayı, okumayı olumsuz etkiler.

3. Ulama bir sözcüğün sonundaki ünsüz harfin bir sonraki sözcüğün başında bulunan ünlü harfe bağlanıp birlikte söylenmesidir. Ulama söz akışına pürüzsüzlük ve tatlılık verir. Uygun ulama ile yapılan konuşmalar ve seslendirmelerde ses bir nehrin akışı gibi sakin ve düzenlidir.

Ulamanın Yapıldığı Yerler:

1. Sessiz harfle biten bir sözcüğün son harfi, sesli harfle başlayan yanındaki sözcüğün ilk harfiyle birleşir.

Kitap (Kitap aldı.) Kita baldı.

2. asıllarında sonu “b, c, d, g” ile biten sözcükler eksiz kullandıklarında “p, ç, t, k” ile söylenir. Yazı dilinde sonlarına ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında yumuşak konumlarına döner. Yazı dilinde sert olan harf ulamayla yumuşar.

Yemekhane-yemekane Erik hoşafı-erikoşafı

3. Türkçede sözcük sonundaki “k” ünsüzü, “h” ünsüzü ile başlayan bir sözcük ile yan yana geldiğinde “h” ünsüzü düşer, iki sözcük birbirine bağlanır.

Koşuştururken okulu unuttu (Konuşma ve yazı dilinde aynıdır.)

4. Eğer sözcükler arasında durak olursa kurala uygun olsa da ulama yapılmaz. Ne için-niçin; Ne asıl-nasıl

5. Bazı durumlarda iki ayrı sözcüğün tek heceli olan ilk sözcüğünde bulunan ünlü düşer ve iki sözcük birleşir.

DİL NEDİR?

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; bin yıllar boyunca gelişerek meydana gelmiş bir sosyal kurum; seslerden örülmüş bir ağ; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemidir.

Dil, diğer insanlarla bütün ilişkilerimizde bize aracılık eden, sosyal bağlarımızı düzenleyen bir vasıta olarak hayatımızın her safhasında mevcuttur. Evde, okulda, sokakta, çarşıda, iş yerinde ve her yerde onunla beraber yaşıyoruz. İnsan konuştuğu dili doğduğu günden itibaren hazır bulur. Fakat dil doğuştan bilinmez. İlk aylarda ağlamalar, taklit, birtakım hareketlerle anlaşma sağlamaya çalışır. Çocuk içinde yaşadığı topluluğun dilini, anadilini uzun bir çıraklık devresi süresince öğrenir. Daha

sonra kulağına gelen seslerin belli kavramlara, hareketlere, varlıklara karşılık olduğunu anlamaya başlar.

Dilin Özellikleri

1. Dil canlı bir varlıktır: Bunu, dilimizdeki bazı kelimelerin zamanla yok olmasıyla (budun), bazı kelimelerin anlam değişikliğine uğramasıyla (yavuz: kötügyiğit), başka dillerden kelimeler alınmasıyla (misafir), sonradan türetme yoluyla yeni kelimeler oluşturulmasıyla (bilgisayar) açıklayabiliriz. Öyle ki, artık Türkçenin lehçeleri arasındaki ortaklıklar fark edilemeyecek kadar azalmış, Türkçenin kolları anlaşılmaz derecede büyük değişikliklere uğramıştır.

2. Dil sosyal bir kurumdur: Sosyaldir, çünkü milletin veya halkın ortak varlığıdır. O halk, dilindeki kelimeler ve anlamları üzerinde anlaşmıştır. Dil, sosyal yapıdaki değişmeleri yansıtır. Kurumdur, çünkü temel kuralları vardır.

3. Dil, düşüncenin göstergesidir: Bir insanın düşünce dünyasını konuşmasından anlayabiliriz; biz de konuşmalarımızı düşünce dünyamızın el verdiği ölçüde ayarlayabiliriz.

Ana Dil: Bugün ses yapısı, şekil ve anlam bakımından birbirinden az ya da çok farklılaşmış bulunan dil veya lehçelerin, kök bakımından bilinmeyen bir tarihte birleştikleri ortak dil: Ana Türkçe, Ana Moğolca, Ana Altayca, Lâtince vb.

Ana Dili: İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinç altına inen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil.

Lehçe: Bir ana dilin tarihî, siyasî, sosyal ve kültürel sebeplerle değişik bölgelerde, zamanla ses yapısı, şekil ve kelime hazinesi bakımından önemli farklılıklarla birbirinden ayrılan ve bu ayrılma zamanları yazılı metinlerle takip edilemeyen kollarıdır. Türkçenin Çuvaşça ve Yakutça gibi iki uzak lehçesi vardır.

Şive:: Ana dilden yazılı metinlerle takip edilebilen zamanlarda ayrılmış olan, ses ve şekil farklılıkları gösteren, ama lehçe kadar anlaşılmaz olmayan kollarına şive denir. Şiveler, milletin değişik boyları tarafından kullanılır. Türkçenin Anadolu, Azeri, Özbek, Kazak, Kırgız, Türkmen vb. şiveleri vardır ki bunlara bazı dil bilimciler yakın lehçeler de derler.

Ağız: Bir ana dilin herhangi bir lehçesi ve ya şivesi içinde var olan ve sadece ses (telâffuz) farklılıklarına dayanan söyleyiş şekli. Gramer ve kelime farklılığı göstermez, yazı dili aynıdır. Ancak bazı sesler, değişik şekilde söylenir. Rumeli ağzı, Karadeniz ağzı vb.

DÜNYA DİL AİLELERİ

1. Hint-Avrupa dilleri ailesi:

a. Hint-İran Dilleri: İran, Afgan, Pakistan, Hindistan, Sri Lanka, Nepal dilleri,

b. Slav Dilleri: Rusça, Bulgarca, Lehçe (Polonya), Çekçe, Slovakça, Baltık dilleri,

c. Roman Dilleri (Latinceden türetilmiş diller): İtalyanca, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, Rumence...

ç. Cermen Dilleri: İngilizce, Almanca, Felemenkçe, İsveççe, Norveççe...

2. Hami-Sami dilleri:

a. Hami Dilleri: Eski Mısır dili, Kuşi dili, Libya-Berber dili, Çad dili,

b. Sami Dilleri: Arapça, İbranice (Kenanca), Habeşçe, Akatça.

Bu ailenin yaşayan en önemli dilleri Arapça ve İbranicedir.

3. Bantu dilleri:

Bu aileye Afrika'nın büyük bir kısmında konuşulan Bantu dilleri girer.

4. Çin-Tibet dilleri:

Çince, Tibetçe, Vietnamca ve Kmerce bu gruba dahildir.

5. Ural-Altay dilleri:

Ural ve Altay dilleri akrabalığı öteden beri tartışma konusu olmuştur. Ne var ki, genel görüşe göre, bu iki kol tek kaynatan çıkmış, ancak zamanla akrabalık bağları çok zayıflamıştır.

YAPI BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ

Dünya dilleri yapı bakımından üç grupta incelenir:

1. Tek Heceli Diller (Ayrımlı diller)

Bu dillerde her kelime tek heceden ibarettir. Kelimelerin çekimli şekilleri yoktur, yani daima kök durumundadır. Cümle çekimsiz kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşturulur. Cümlenin anlamı genellikle kelimelerin sıralanışından anlaşılır. Konuşmada ise birbirine çok benzeyen kelimeleri ayırt etmek üzere çok zengin bir

vurgu sistemi oluşturulmuştur. Çin ve Tibet dilleri bu gruba girer. Bu diller, aynı zamanda, tek seslemli diller (tek heceli diller) arasında yer almaktadır.

2. Çekimli diller (Bükümlü diller)

Bu dillerde, çekim sırasında ve yeni kelimeler türetilirken kelime kökleri genellikle değişir ve tanınmayacak hale gelir. Ekler kelimenin önüne, ortasına veya sonuna gelebilir. Bazı dillerde ise kelime kökü ile yeni kelime veya kelime çekimi arasında daima açık bir bağ, ilgiyi gösteren bir iz vardır. Kelime kökündeki asıl sesler yeni kelimede veya kelime halinde hep aynı kalırlar. Sami dilleri, Hint-Avrupa dilleri bu gruba girerler.

3. Eklemeli diller (Bitişimli diller, bitişken, bağlantılı diller)

Bu dillerde isim ve fiil çekimleri ile yeni kelimelerin teşkilinde kök değişmez. Kökün önüne veya sonuna birtakım ekler getirilerek kelime yapımı veya çekimi gerçekleştirilir. Ural-Altay dilleri bu gruba girer. Türkçemiz sondan eklemeli bir dildir:

göz-le-m-ci gel-ecek-ler-miş

KONUŞMA ÇEŞİTLERİ

a. Karşılıklı Konuşmalar:

- Günlük konuşma.
- Sohbet.
- Tanışma ve tanıştırma konuşması.
- Bir soruya karşılık verirken yapılan konuşma.
- Kutlama konuşması.
- Özür dileme konuşması.

- Yol sorarken yapılan konuşma.
- Telefonla konuşma.
- Büyüklerle, görevlilerle konuşma vb.

b. Topluluk Karşısında Konuşma:

- Toplu konuşma.
- Hikâye, masal anlatma.
- Anı, olay anlatma.
- Duyuru yapma.
- Bir topluluğa birini tanıtma konuşması.
- Bir iş yerinin açılış konuşması.
- Temel atma konuşması.
- Bir aleti tanıtma konuşması.
- İş teklifi konuşması.
- Bir grubun, derneğin, kurumun sözcülüğü konuşması.
- Kitap, sanat ya da mimarî eseri tanıtma konuşması.
- Konferans konuşması vb.

c. Toplantı Konuşması:

- Açık oturumda yapılan konuşma.
- Panelde yapılan konuşma.
- Kitle tartışmasında (forum) yapılan konuşma.
- Sempozyumda yapılan konuşma vb.

HAZIRLIKSIZ KONUŞMA

Söylenecek sözlerin plânını yapmak için zamanın bulunmadığı, ansızın yapılan konuşmalar, hazırlıksız konuşmalardır. Öğretmenin, öğrenciye yönelik sorduğu soruların cevaplanması sırasında yapılan konuşma hazırlıksız konuşmaya örnektir.

Ayrıca, toplumsal ilişkilerde ihtiyaç doğduğunda yapılması gereken konuşmalar da hazırlıksız konuşmalardır.

Hazırlıksız konuşma için, önceden bilgi ve deneyim gerekmektedir. Eğer konuyla, olayla vb. durumlarla ilgili önceden bulunması gereken bilgi ve gözlemler yoksa, hazırlıksız konuşma yapılamaz.

Örnekler:

-İki insanın arasını bulmak için yapılan konuşmalar.

-Miting kürsülerinde anîden yapılması gereken konuşmalar.

-Trafik kazalarında şahit durumundaki insan tarafından kazanın boyutunu ortaya koyan konuşmalar.

HAZIRLIKLI KONUŞMA

Plân doğrultusunda yapılan konuşmalardır. En az birkaç saat, mümkünse birkaç gün, hatta birkaç hafta öncesinden tasarlanılarak yapılan konuşma türleridir.

Ö**rnekler:**

-Öğretmenin ya da öğrencinin anlattığı ders.

-Bilimsel herhangi bir konu hakkında verilen konferans konuşması.

-Kitle önünde yapılacak bir nutuk.

-Grup ya da sınıf içinde önceden plânlanan bir konu üzerinde tartışma ya da münazara.

-Güncel olay ve konularla ilgili yapılan açık oturum.

-Sempozyum bildirisi (tebliği).

-Panel konuşması vb.

SÖZLÜ ANLATIM TÜRLERİ

1- KONFERANS

Hazırlıklı ve plânlı konuşma türlerindendir. Herhangi bir bilimsel alanda, topluluk karşısında yapılan konuşmalara **Konferans** denir. Konferansı verecek kişi, kelimelerin telaffuzuna, (diksiyona) ve dil bilgisi kurallarına dikkat etmelidir. Verilmek istenen düşünceler; açık, anlaşılır ve orijinal olmalıdır.

2- KOLLOKYUM

Belirli bir konuyu aydınlatmak amacıyla, bilim adamı ve araştırıcıların bir araya geldikleri ve konunun bir bilim adamı ya da ekip tarafından sunulduğu ve tartışıldığı toplantıdır.

3- KURS

Belirli bir konuyu, bu konuda yetişeceklere öğretmek amacıyla yapılan etkinliklerdir.

4- PANEL

Bir konuşmacı grubunun dinleyiciler önünde, genellikle bilimsel, sosyal ya da siyasî bir konuyu tartışmak amacıyla yaptıkları toplu görüşmelerdir.

Panelde bir *başkan* bulunur. Başkan, konuşmacıların ortasında yer alır. Konuşmacılar, bir masanın çevresinde toplanırlar. Panelde en az üç, en çok altı konuşmacı bulunur. Genellikle, küçük salonda ve az bir dinleyici önünde yapılan panellerde mikrofon bulunmaz. Ama, geniş bir topluluk önünde panel yapılacaksa konuşmacılar, mikrofon kullanmak zorundadır.

Panel tartışması sonunda dinleyiciler, konuşmacılara konuyla ilgili çeşitli sorular sorabilirler.

5- SEMİNER

Belirli bir bilim dalındaki gelişmeleri, belli bir bilgi düzeyine sahip kimselere tanıtmak amacıyla düzenlenen ve konunun değişik bölümleri, bu bilim dalında otoritesi ve yeteneği kabul edilen kişiler tarafından açıklanan toplantılardır.

Yüksek öğretim kurumlarında lisans / lisansüstü öğrenci ve öğreticilerin katılımıyla yapılan seminerler, bu tanıtımın dışındadır. Bunlar yüksek öğretim kurumlarında, öğretim üyesinin yönetimi altında, öğrencilerin yaptıkları araştırmalarla ilgili rapor hazırlama, tartışma biçiminde yürütülen toplantılardır.

6- SEMPOZYUM

Belli bir konuyu aydınlatmak amacıyla, bilim adamı ve araştırmacıların bir araya geldikleri ve konuşmacıların konunun belirli bölümlerini sundukları, tartışmalı toplantılardır. Bir başka deyişle; ortaya konan konu hakkında aynı oturumda, çeşitli kişilerin yaptıkları açıklamalı konuşma türüdür.

Bildiri sahiplerine ayrılan zaman oldukça kısadır. On dakikalık bir sürede 1500-2000 kelime kullanma şansı vardır. Buna göre, hazırlanacak bildiri, dört sayfayı geçmemelidir. Cümleler, kolay anlaşılır biçimde düzenlenmelidir. Metni yazmadan

önce ana başlıklar vurgulanmalıdır. Sunulabilecek yansı sayısı da 5-6 civarında olmalıdır. Ayrıca, bildiri metni, yayımlanmaya uygun biçimde hazırlanmalıdır.

7- AÇIK OTURUM

Konusunda uzman kişilerin bir masa çevresinde toplanarak tartışmasına **Açık Oturum** denir. Açık oturumda tartışılacak konu, toplumun tümünü ya da bir bölümünü ilgilendirmelidir. Açık oturum; bir salonda izleyici önünde ya da televizyon ve radyoda dinleyici önünde yapılmaktadır. Açık oturumda izleyicilerin sorularını almak ve cevaplamak da mümkündür. Bu takdirde açık oturum, *"forum"* a dönüşmektedir. Televizyon ve radyodan tartışmayı izleyen kişiler, açık oturuma telefon sorularıyla katılabilir. Açık oturum bir *"başkan"* tarafından yönetilir. Konunun ortaya atılması, giriş konuşmasının yapılması, soruların düzenli olarak sorulması vb. durumlar başkanın idaresinde yapılır. Bu nedenle, başkan, açık oturumdan önce plân yapmak zorundadır. Ayrıca, başkan; tartışma sırasında meydana gelebilecek tatsız ve çirkin saldırıları da önlemelidir. Oturum sonunda ise, ortaya çıkan karşıt ya da aynı düşünceleri özetleyerek oturumun genel değerlendirmesini yapmalıdır. Bu nedenle başkan, açık oturumun temel ögesidir.

GÜZEL KONUŞMA&ETKİLİ İLETİŞİM

DUYGULARI ETKİLEME YAKLAŞIMI

İnsanları ikna eden en önemli etken fikirler değil **duygulardır**. Gerçek ikna düşüncelerle birlikte duyguları etkileyen iknadır. Bu bölümde duyguları ikna yönünde etkilemek için yapılması gerekenleri göreceksiniz.

İletişimde akli olan insanlara konuştuğunuz gibi kalbi olan insanlara da konuşmaktasınız. İnsanlar söylenenleri sadece akıllarıyla değil aynı zamanda kalpleriyle de değerlendirirler. Öyle ki özellikle gençler için çoğu zaman akıldan ziyade kalp hükmeder. Kalpleri olumsuz etkileyen mesajlar verdiğinizde ne kadar akla uygun, inkar edilemeyecek sözler söylerseniz söyleyin hiç bir etki meydana getiremezsiniz. Eğer dinleyenlerin duygularını olumlu yönde etkilemeyi başarabilirseniz fikir yönünden ne kadar zayıf olursanız olun parlak bir iletişim kurabildiğinizi görürsünüz. Etkili konuşma yeteneği olmayan binlerce insan aslında sırf duyguları olumlu şekilde kullanmayı başardıkları için iletişimlerinin zirvesine çıkmışlar ve çok büyük işlerde diğer insanları yönlendirebilmişlerdir.
Duyguları sözlerimizle etkileyebildiğimiz kadar tutumlarımızla da etkileyebiliriz. çoğu zaman duyguları etkileyen faktörler sözler değil temel tutumlardır. Eğer dinleyicilerde duygusal bir tepki ve red oluştururursanız bu sözlerinizin de reddedilmesine yol açar. Eğer duygusal bir kabul ve iyi niyet oluşturabilirseniz bu zayıf olan düşüncelerinizi de güzlendirir. Yaratıcının koyduğu kanun budur.

Benlik Direncinin Etkisi

Tüm insanlar birer “ego” yani “ben” taşırlar. Her insanın kendi beni sahip olduğu en aziz varlıktır. İnsanlar “benlerine” yönelebilecek en küçük tehdide şiddetle direnirler. Bu direniş düşünsel değil duygusaldır. Eğer amacınız insanları kazanmak ve düşüncelerinizi onlara aktarmak ise asla “benlerini” rencide etmemelisiniz. Aksi taktirde akıllarını düşüncelerinize kapatırsınız. Artık etkili söz söylemenizin hiçbir anlamı ve önemi kalmaz. Aşağıda benlik direncini etkileyen bazı faktörler üzerinde durulmuş ve bunların nasıl kullanılacağı anlatılmıştır.

Eleştirmeyin

Karşınızdaki kişinin hatasını açığa çıkarır eleştirirseniz “ego^su yaralanır. Böylelikle o kişinin sizden nefret etmesine ve ya sizi dinlemekten vazgeçmesine veya kendi fikrini destekleyecek deliller aramasına yol açarsınız. Bu çerçevede;

Bir kusuru asla şahsileştirmeyin: “Sen böyle bir hata yaptın... Yanlış düşünüyorsun....” demeyin. Gerekliyse bunun yerine “Biz şöyle şöyle hatalar yapabiliriz.... İnsanların bu tür hatalar yapmaları mümkündür. Sahip olduğum bilgilere dayanarak düşündüğüm zaman şu şekilde davranmanın hatalı olduğu sonucuna varıyorum” Denebilir.

Her zaman açık kapı bırakın: Muhatabınızın hatasını kabullenmesi, bir mazerete imkan tanımanız halinde daha kolay olabilir. Herkes hatasına mazeret bulmak ister. “İnsanların haberi olmadan onlar adına böyle kötülükleri yapanlar var... Bazen insanların böyle davranmasına yol açan çok ciddi nedenler olduğunu kabul ediyorum” denebilir.

Hatalarınızı Kabul Edin

İnsanlar kendi eksiklerini görmeye isteksizdirler. siz kendi eksiklerinizi görürseniz onlarda kendileri hakkında bu isteği oluşturursunuz. Hatalarınız reddederseniz muhataplarınızda kendilerininkileri reddederler. Dahası sizin reddiniz egonuzu koruduğunuz anlamına gelir. Egonuzu korumak ve yüceltmek gibi bir endişeniz varsa dinleyiciler de o egoyu ayakları altına almak isterler. Bunun için kendi egolarını yüceltmeye çalışırlar. Bu durumda mesajınız netliğini kaybeder. Elbette dinleyiciler size üstünlük atfederlerse sizden çok fazla etkilenirler. Ama insanlar gururlu insanlara üstünlük atfetmezler. Kendinizi küçültmeyeceksiniz. Ama “ne yazık ki cahil

olduğum zaman o hatayı işledim. Şimdi bir daha aynı yanlışı yapmamak için çırpınıyorum... elbette ben de sizin gibi bir insanım ve biz yanılabiliriz, ama tüm gücümüzle doğruları araştırmalıyız....” denebilir.

Tartışmadan Kaçının

İnsanlarla “evet-hayır” kilitlenmesine girdiğinizde tartışmaya başlarsınız. İşin içine duygu girer ve herkes şerefini kurtarmak için doğruluğunu ispat için çırpınır. Tam bu anda ya tartışmayı sürdürmeyerek konuşmayı kesin ya da uygulanabilirse çözüm tutumunu kullanın. Çünkü eğer amaç karşıdaki insanı kazanmaksa tartışma kesinlikle her iki taraf için de mağlubiyetle sonuçlanır. Eğer amaç tartışılan kişinin çok kötü olması nedeniyle onun dinleyiciler nezdinde küçük düşürülmesi ve böylece tecrit edilmesi ise karşı tarafın mantıklı cevaplar bulamamasıyla sonuçlanan tartışmalar tercih edilebilir.

T**a**rtışmayı terk etme yolunu tercih ediyorsanız “Şimdi işin içine duygularımız karıştı. Artık samimi olarak doğruları araştırmıyoruz. Ben her zaman doğruları samimi olarak paylaşmanın yolunu arıyor ve yanlışımı içtenlikle görmek istiyorum. Bu tartışmada siz veya ben susmak zorunda kalabilirim ama ikimiz de mağlup oluruz. Bu konuşmaya tartışmamak şartıyla daha sonra devam edebilirim. Nasıl yorumlanırsa yorumlansın şimdi bırakmak zorundayım.” denebilir. Çözüm tutumunu kullanacaksanız Şu örneğe bakınız: “Sizi anlamaya çalışıyorum. Benden farklı düşünüyorsunuz. Mutlaka ciddi delilleriniz var. Tam olarak anlayabilmem için tekrar kendinizi daha açık ifade eder misiniz? elbette düşünceleriniz çok önemli. Böyle düşünebilmek için çok şey bilmek gerekiyor. eminim bende sizinle aynı bilgileri ve tecrübeleri yaşasam bizinle aynı sonuçlara ulaşabilirim. Ama akıl aynı akıldır. Ben bu konuda şunları biliyorum. Şunlar deneyler... Bunlar otoritelerin sözleri... Bunlar da

benim tecrübelerim... Bu bildiklerim beni bu sonuca götürüyor. Sizin benden daha iyi bir mantığa sahip olduğunuzdan şüphem yok. Ama doğruları bulabilmek için mantıklı olmanın yanı sıra samimiyete de ihtiyacımız var. Sizin söylediklerinizle benim söylediklerimi birlikte düşünelim. ”

Hayır Demeyin-Dedirtmeyin

Yanlış bir fikir, değerlendirme veya bilgi ileri sunularak size bir teklif yapıldığında asla doğrudan “hayır” cevabını vermeyin. Eğer kişi başkalarının düşüncesini size aktarıyorsa “hayır” diyebilirsiniz. Ama eğer başkalarından alıntılasa da kendisinin de kuvvetle benimsediği bir yaklaşım ise hemen hayır demeyin. Bunun yerine “Sizi anlamaya çalışıyorum, çok önemli bir soru soruyorsunuz, ilginç bir değerlendirme yapıyorsunuz” şeklindeki yaklaşımlardan biri kullanılabilir.

Siz soru sorarken, görüş bildirirken bir teklif götürürken özellikle başlangıçta cevabının “evet” olduğunu bildiklerinizi kullanmaya özen gösterin. Bunun için insanların neye evet diyebileceğini önceden öğrenebilmek için dikkatli olun. Seri olarak alacağınız “evet”lerin ardından, yeni bir teklife evet cevabı alma ihtimaliniz kuvvetlidir. Örneğin “Hepiniz güzel konuşmayı ister misiniz?” sorusunun cevabı evet olduğu halde aynı konuda “herhangi biriniz kötü konuşmacı olmak ister mi?” sorusunun cevabı mutlaka hayırdır.

Büyüklenmeyin ve Küçümsemeyin.

Büyüklenme veya küçümseme kişiler arasındaki “ego” dengesini olumsuz etkiler ve ego direnci oluşur. dengenin her zaman korunması arada duygusal duvarların oluşmasını engeller. Ancak burada bir incelik vardır. Dinleyici açısından konuşmacının yüceltilmesi fikirlerin lehinedir. Büyüklenme ve küçümseme dinleyici

açısından konuşmacıyı küçültür; tevazu ve dinleyiciye verilen önem ve yapılan samimi övgü de konuşmacıyı yüceltir. Büyüklenme ve küçümseme temelde duygusaldır, bunlar duygusal olarak yaşanır ve dinleyici tarafından mutlaka algılanır. Ancak bu psikoloji kolaylıkla konuşmalara da yansıyabilir. " Ben şimdiye kadar hiç hata yapmadım, bu güne kadar bir çok başarıya imza attım, bu insanlara çok büyük faydam dokunmuştur(büyüklenme), bir sanatçı olarak bir çok kişinin nasıl da gülünç şekilde sanatçılık oynadığını görüyorum, şu geri zekalı insanlar arasında yaşamaya çalışıyorum(küçümseme)" gibi ifadeler doğru da olsalar konuşmacıyı tüketirler.

Görünüşün Etkisi

İnsanlar sizi ilk gördükleri izlenimleri her zaman sizinle birlikte hatırlarlar. İlk verdiğiniz izlenim tüm hayatınız boyunca sizi tanımlamaya devam eder. Görünüşünüz insanların en az % 80'i için sizin ne kadar dinlenilmeye değer veya güvenilir olduğunuzun göstergesidir. Çoğumuz fikirlerin mantıklılığına ve delillendirilme derecesine dikkat etmeyiz. Ama fikrin kaynağına yüklediğimiz kutsallık bizi çok fazla etkiler. bu kutsallığı belirleyen en önemli faktörden biri ilk gördüğümüzde edindiğimiz izlenimdir. Bu çerçevede görünüş hakkında yapılması gerekenler aşağıda sıralanmıştır.

Enerjik Görününüz.

Yorgun insanlar yavaş, tutuk ve donuk konuşurlar. Heyecan eksikliği nedeniyle inandırıcılıkları zayıftır. Görünüşleri sanki inanmadıklarını söylediklerini düşündürmektedir. Tokluk ve uykusuzluk canlılığı ve konuşma seriliğini olumsuz etkiler. Enerjik insanlar tüm organlarına hakim imiş gibi görünürler. Fazla tok,

uykusuz veya ihtiyaçtan fazla uyumuş iken konuşmaktan kaçınmalısınız. İhtiyacınız varsa hafifçe glikoz içeren tatlı sıvılar veya süt alabilirsiniz.

Temiz Giyininiz.

İnsanın dış görünüşü iç görünüşünün aynası olarak algılanır. İç görünüşün en önemli yansıması yüz hatları ve vücudun genel duruşu olsa da izleyici ilk anda en az bunlar kadar kişinin giyimine ve temizliğine dikkat eder. Düzgün tıraş, bembeyaz parlayan dişler temizliğin ve asilliğin ilk işaretlerindendir. Buna paralel olarak düzgün ütülenmiş yani görünümlü takım elbise, boyalı sağlam ayakkabı, sıra dışı olmayan renkler önemli giyinme faktörüdür. Kesilmiş tırnaklar, aşırı makyajı olmayan bir yüz uzağa yayılmayan ama kucaklaşma veya öpüşme esnasında hissedilebilecek hafif ve güzel bir koku, vücut hatlarını göstermeyen vasat bir örtünme tarzı.... Bunlar ciddiyetin ve etkililiğin en önemli faktörleridir.

Görünümünüzü Kontrol Edin.

Özellikle gurup karşısında iseniz takip edenlerce nasıl bir görüntünün neresindesiniz? Kendinize bakın. Öfke, heyecan, titreme gibi bir izlenim veriyor musunuz? Ne kadar sakin “gülümseyebiliyorsunuz”? Gülümserken dişlerinizin gözükmesi gerekmez. Sakince vücudunuzu gevşetiyorsunuz.

Düz bir ortamda konuşuyorsanız ez azından omuzlarınıza kadar görünebilmek için biraz yükseğe çıkmaya çalışın. kürsü önünde iseniz arkasına gizlenmeyin. Kürsü omuzlarınıza kadar çıkıyorsa kürsüyü kaldırın. Konuştuğunuz noktanın hemen çevresinde hareketli insanlar, nesneler olmamalıdır. Oturuyorsanız yığılır gibi değil diri diri oturun. Çok hızlı hareket etmeyin, ellerinizle aşırı oynamayın, kontrol

edemiyorsanız ellerinizi arkaya bağlayın, tek elinizi cebinize koyun veya elinizde bir kalem tutun veya en iyisi her ikisini aşağıya salın ve istedikleri gibi davransınlar.

Jestleriniz Tabii Olsun

Söz söylerken jest çok önemlidir ama tabiiliği bozulduğunda jest her şeyi mahveder. Jestlerin anlamını çok iyi öğrenin ve iyice yerleştirinceye kadar kullanın. Ancak konuşma yaparken jestlerin anlamını düşünerek onları kullandığınızda yapmacıklıktan kurtulamazsınız. Jestlerinizi yapınızın tercihine bırakın ve bir hareketi asla sürekli tekrarlamayın.

Benliği Coşturmanın Etkisi

Kalplerin ikna edilmesi yolunda kullanılacak bir diğer yöntem de muhatap kitlenin "ben" duygularını harekete geçirmek ve yükseltmektir. Önceki bölümde benlik direncinin kırmanın önemi üzerinde durduk. Muhatabınızın beni asla sizden aşağıda tutulmamalıdır. Şimdiki yolla onların benlerini yükseltme yolunu kullanıyorsunuz. Aşağılanmaya direnen veya karşı çıkan benler yüceltenlere de sahip çıkar. Bu çerçevede üzerinde duracağımız yöntemler aşağıdadır.

İltifat Ediniz:

Tüm insanlar **samimi** iltifattan hoşlanırlar. İltifat gururu okşama veya kompliman şeklinde kendini gösterebilir. Sizi dinleyenlerin değer verdiklerini bildiğiniz bir özelliklerini takdir ettiğinizi onlara söyleyiniz. Eğer bu özellik onların bile farkında olmadığı bir özellikse çok etkileyici olacaktır.

Örneğin bir Amerikalı bizimle konuşuyor: "Biz Amerikalılar bilgiye ve zekaya çok önem veririz. Ülkemize gelen büyük zekalar arasında Türklerin önde gelmesi hep

dikkatimizi çekmiştir. Şimdi büyük zekaları yetiştiren böyle bir topluluğun karşısında konuşmanın heyecanını yaşıyorum."

Üstünlük Atfediniz:

Dileyicilerinizi dürüst, namuslu ve üstün insanlar olarak tanımlayınız. Öyle olmasalar bile insanları bu üstün vasıflara sahip göstermeniz veya en azından bu üstün vasıfları seven ve bunlara değer veren insanlar olduklarını ifade etmeniz etkileyici olacaktır. **Ö**rneğin Alkolizme düşmüş bir topluluğa konuşuyorsunuz:" Şimdi karşımda her şeye rağmen insanlık onurlarını korumaya adanmış bir topluluk görüyorum. Gözleriniz bana diyor ki 'biz temiz insanlarız, dürüstlüğü ve onurlu yaşamayı gönülden yaşamayı arzuluyoruz.' Sizi tebrik ederim. İnanıyorum ki bir gün hepiniz çok gurur duyulacak başarılara ulaşacaksınız."

İyimserlik Yayınız.

Konuşmanızda bir sorunu veya çirkinliği dile getiriyor olabilirsiniz. Ancak kötü durumları tasvir ettikten sonra bir çaresizlik, ümitsizlik ve karanlık havası oluşturmanız tehlikelidir. Bu durumda dinleyicinin heyecanını kırar, onu üzersiniz ve bu yolla kendi imajınızı zedeleyerek kötü olaylarla birlikte hatırlanır hale gelirsiniz. Kötü durumlara vurgu yapılacaksa bu durumlar ayrıntılı tasvir edilmemeli, çabucak geçildikten sonra bunların düzeltilebilmesinin mümkün olduğunun ayrıntılı anlatılması gerekir. Böylece oluşturulan iyimser hava ile konuşmacı-dinleyci duygusal yakınlaşması sağlanır.

Örneğin toplumsal yozlaşmaya vurgu yapıyorsunuz: "Toplumumuzda büyüyen bir çöküş var. Geçim sınırının altında bir fakirlik ve büyüyen ahlaksızlık türleri...Biz tüm bunları aşabiliriz. Bizim ecdadımız her türlü zorluğa 600 yıl göğüs gerdiler. Bizler

dünyanın en temiz, en çalışkan en ahlaklı insanlarının torunlarıyız. Her geçen gün üzerimize düşen görevin daha net bilinicine varıyoruz ve böyle gayretli insanların sayısı arttıkça yeniden Dünyanın en temiz insanları olduğumuzu tüm Dünyaya göstereceğiz."

Sevgi Yayınız:

Dinleyici kitleyi sevmeye büyük önem vermelisiniz. Onlar son derece değerli ve sevilmeye layık varlıklardır. Bu olumlu duygunuz onların da eninde sonunda sizi sevmelerine yol açar. Sizin duygularınız onların duygularını etkileyen en önemli faktördür. Nefret duygusu vererek insanların fikirlerinizi sevmelerini bekleyemezsiniz. Sevginiz kendinizi "güler yüz" ile yansıtacaktır. Gerçek bir güler yüz o yüze bakan herkesi güler hale getirir. güler yüz iç gerginliği azaltıp her şeye rağmen huzur ürettiği için güler yüzlü konuşmacı dinleyicinin içinde sevinç üretmesine katkıda bulunur. İnsanlar kendilerine zevk veren her şeyi severler.

Emin Olunuz:

Sizin söylediklerinize ilişkin kesinlik inancınız en önemli duygusal ikna nedenidir. İnsanlar çoğu zaman söylediklerinizi anlamazlar veya sizden farklı yüzlerce düşünce varken yaşayıp görmedikleri tezinizden emin olamazlar. Herkes dinlediğinin doğru olmasını arzuladığında konuşmacının gerçekten de kendisini ikna etmesini sağlar. Konuşmacının çabaları işe yaramayabilir ama konuşmacının kendisinden emin olması, hiç bir şüphe duymaması aynen algılanır. Hiç şüphe duymadan fikirlerini savunan insan hatalı da olsa çok kalabalık toplulukları kendine inandırabilir. Şu halde tüm gücümüzle savunduğumuz bir fikir varsa ona ilişkin inancımızı

kuvvetlendirmemiz gerekir. İnancın kuvvetlenmesi ise ancak ısrarlı ve detaylı araştırma ve tahkike dayanır.

İnanmanın Etkisi

İnancınız Net-Kesin Olsun

Şüpheli olduğunuz bir konuyu savunurken şüphe yayarsınız. Siz inandığınızdan emin misiniz? Yani neye inandığınızı biliyor musunuz? İnsan birbiriyle çelişen inançlarla kimseyi ikna edemez. Örneğin yeni bir dil öğretim tekniğini duydunuz ve çok etkili bir teknik olduğunu defalarca duydunuz. Sonra birileri size bu tekniğin hiç de sanıldığı gibi etkili olmadığını söyledi. inancınız sarsıldı mı? Küçük bir şüphe oluştu mu? Oluştu ise inancınız kesin ve net değildir.

İnancınız Güçlü Olsun

İnandığınız konu hakkında şüpheniz yoktur ama kolay şüpheye düşebilecek konumdasınızdır. Bu durumda inancınız zayıftır. İnancınızın en güçlü olduğu noktada aksini görseniz bile inancınızdan vazgeçemezsiniz. Çünkü inancı o kadar çok tekrar ettiniz ve o kadar onu destekleyen tecrübe aldınız ki o inanç tüm hücrelerinize işledi.

İnancınızın Hedefi Belli Olsun

İnandıktan sonra bu inancınızı kime anlatmak istiyorsunuz. Bu hedef kitleyi inancınızla birlikte sürekli düşünmelisiniz. Onlara vermek istediğiniz mesaj sevgi sayesinde tüm problemlerin hallolabileceği inancı mı? O zaman onları tüm kalbinizle sevin, sanki ayni sevginin hepsini kuşattığını ve aralarındaki tüm problemleri hallettiklerini duyun. ama bunu yaparken hangi kitleye hitap ettiğinizin mutlaka farkında olmalısınız.

ÖZET

Olumsuz Duyguların Önünü Kesin:

1. Konuştuğunuz insanları asla eleştirmeyin. kendinizi bile eleştirmemelisiniz.

2. Eğer varsa hatalarınızı savunarak örtbas etmiyorsunuz. Hatayı hemen kabul etme fazileti sayesinde hem hatanızı yok edersiniz hem de zannedilenin aksine daha yüksek bir onura kavuşturulursunuz.

3. Tartışmalarda kaybeden de kazandığını sanan da kaybeder. Eğer bir insanı kazanmak istiyorsanız onunla asla tartışmayın.

4.Katılmadığınız bir fikre doğrudan"hayır" demiyorsunuz. bunun yerine fikre saygı duyup bildiğiniz farklı hususları açıklıyorsunuz. Karşınızdaki insanlara "hayır" diyeceklerinden emin olduğunuz konuları doğrudan söylemeyin.

5.Siz çok büyüksünüz. Ama herkes büyük. Ve siz dahil herkes büyük olmak istiyor. Şu halde kendinizi başkalarının önünde büyülterek veya başkalarını önünüzde küçülterek dengeyi bozmayın. Aksi halde her iki durumda da gerçekte siz küçülürsünüz.

Etkileyici Görünüş Oluşturun:

1.Enerjik bir insan gibi canla ve heyecanlı durun. bakışlarınız canlı olsun.

2.Her zaman yeni ve en kaliteli elbiseleri giyinemezsiniz. Ama giyindiklerinizin temiz olmasına, vücudunuzun mutlaka temiz bulunmasına dikkat etmelisiniz. Saç, sakal, tırnak, diş ve ayakkabı temizliğini bu çerçevede düşünebilirsiniz.

3. Uçuk hareketlerden kaçının. genel görünümünüz ve duruşunuz ağırbaşlı bir kişilik imajı çizsin. Tükürük savururcasına bağırmak, küçük dili gösterecek kadar gülmek gibi durumlar iletişimciyi küçük düşürtür.

4.Yapmacık jest ve mimiklerden kaçınılmalıdır. bunları öğrenebiliriz ama iletişim esnasında tabii olarak çalışmalarına izin verilmelidir.

Sizi İzleyen Duyguları Coşturun:

1.Doğru ve samimi iltifatları her fırsatta kullanın.

2.Dinleyenlerin üstün olduğu yönleri keşfetmelerini sağlayın.

3.Sürekli iyimser ve çözüme dönük yaklaşımların sergileyin.

4.Her sözünüz kalbinizden sevgiyle çıksın. Dinleyenleri severek onlara konuşuyorsanız onlarda sizi severek dinleyeceklerdir.

5.Ne kadar kendinizden eminseniz dinleyenler o kadar sizden emin olacaklardır.

İman Derecesinde İnanç Geliştirin:

1. İnancınızın net ve kesin olmasını sağlayın. Yani neye inandığınızı tam olarak bilin.

2.İnancınızdan doğan bir fikri anlatırken kimleri hedef seçtiğinizden duygusal olarak emin olun.

Güzel konuşma kuralları

-Dinleyin.

-Ne çok az konuşun ne de çok fazla.

-Şakanın dozunu kaçırmayın.

-Zarif iltifatlarda bulunun.

-Dedikodu yapmayın.

-Övünmeyin.

-Muhatabınıza önem verin.

-Kaba ve argo sözler kullanmayın.

-Söyleyişe dikkat edin.

-Konuşmanızı yerine, kişisine ve zamanına göre yapın.

-İçtenlikten uzaklaşmayın.

-Kendinize güvenin, rahat olun.

-Sözü gereksiz yere uzatmayın.

-Ses, konu ve anlam uyumuna dikkat edin.

-Karşınızdakinin gözüne bakarak konuşun.

-Cümleleriniz açık, net ve anlaşılır olsun.

-Ne çok hızlı konuşun ne de çok yavaş.

-Mizahı kullanın.

-Doğal olun.

-İnandığınız şeyi söyleyin.

Kendine Telkin Metotları

ÖN HAZIRLIK

Kendinize telkin edeceğiniz isteklerinizden sadece birini belirleyiniz.

Kendi kendine telkin çalışmanızda bir teybe ihtiyacınız olacak. Daha önce üzerine herhangi bir kayıt yapılmamış boş bir kaset alın. Kasedin başından 15-20 dakika boş bırakın. Sonra isteğinize bağlı telkinsel cümleleri kaydedin.

Bu telkinsel cümlelerin hazırlanışında dikkat edilmesi gereken önemli ayrıntılar vardır.

1- Kuracağınız cümleler uzun, devrik ve anlaşılması zor bir üslup taşımamalıdır.

2- Cümleler asla olumsuzluk öğesi taşımamalıdır. Oluşturulacak cümlelerin tamamı olumlu emirler içirmeli ve kesinlikle olacak olmalı keşke olsa gibi tereddüt içermemelidir. Şimdiki zaman kurulacak kelimeler için en uygun kalıptır.

Örneğin, "kendine güvensizlik" meselesini ele alalım:

"Kendime güvenmek istiyorum...", "İnşallah bu kendime güvensizlikten kurtulacağım...", "Kendime güvensizliğim geçecek..." gibi cümleler asla kullanılmaması gerekir.

Doğru cümle kalıpları şöyle olmalıdır:

"Kendime güveniyorum..." "Çok rahat konuşuyorum...", "Yaşama güveniyorum...", "İçimdeki güç her geçen gün biraz daha artıyor..."

Olması istenen şeyin sanki olmuş gibi tasavvur edilerek cümlelerin kurulması gerekir.

3- Cümle sayıları tekrarca fazla, ancak adetçe mümkün olduğunca az olmalıdır. Telkin çalışmalarında altın kural şudur: Telkini kuvvetli yapan onun tekrarıdır. Aynı cümleyi en az 5 kez tekrarladıktan sonra yeni bir cümleye geçin. En fazla 8-9 farklı kelimeyi 5'er kez tekrarladıktan sonra yeniden ilk baştaki cümlelerinize geri dönün ve bu telkinleri 10 dakika süresince kasetinize kaydedin.

4- Cümleler kendinden emin ve kesin bir üslupla hafif kısık sesle okunmalıdır. Her bir cümlenin arasında en az 3 saniye süre bırakılmalıdır. Kasedinizi kendiniz doldurabileceğiniz gibi bir başkasına da doğurtabilirsiniz.

PATİK UYGULAMA

Bu çalışmanızda başarı elde edebilmek için size daha önce verilen gevşeme egzersizlerini kusursuz uyguluyor olmanız şarttir.

Odanıza geçin ve hazırlamış olduğunuz kasetinizi/kayıt cihazınızı çalıştırın.. Gözlerinizi yarı kapalı tutarak, parmaklarınızı hafifçe bükünüz. Vücudunuzun bütün kaslarını tam bir istirahat ve hareketsizliğe terk ediniz. Pasif bir halin sizi kuşatmasına izin verin. Zihninizi hareketsizlik kelimesine ait imajları canlandırmaya bırakın. Yani hareketsizlikten başka bir şey düşünmeyin. Uyuşuklukla beraber bir hafiflik hissi sizi yavaş yavaş saracaktır.

Gözlerinizi kapayın... Gevşeme metotlarını uygulayarak, derin gevşeme haline ulaşın... Bunun için 15-20 dakikanız var. Bu süre içinde kasetinizin boş kısmı çalışacak. Tam gevşeme haline ulaştığınızda ise, kasetinizdeki/kayıt cihazınızdaki telkinler otomatik olarak sizin şuuraltınıza kaydedilmeye başlayacaktır.

Kasetinizin/kayıt cihazınızın telkinleri sona erdiğinde 1-2 dakika daha gevşeme halinde kaldıktan sonra kendinizi yine gevşeme halinden çıkış yöntemlerine uyarak uyandırabilirsiniz.

DİKKATE ALINMASI GEREKEN NOKTALAR

1- İlk başlarda uykuya dalabilirsiniz. Bu normaldir. Çalışmalarınızı ilerlettikçe, uykuya dalmadan gevşeme halinde kalmayı başarabilirsiniz.

2- Şuuraltı, siz onu neye ikna ederseniz, önce onu yapar. Bu çalışmalarla siz şuuraltınızı programlamakta olduğunuzun bilincinde olun. Arzu edilen sonuca ulaşacaksınız...

3- Başarının kaç seanstan sonra geleceği önceden belli değildir. Bazen görünüşte ufak bir değişme elde etmek için bir- çok kez seansları tekrar etmek gerektiği halde, bazen çok çabuk önemli değişimler elde edilebilir.

4- Genel telkin kurallarına göre pratik ve tekrar, telkinin başarıya ulaşmasını arıtırsa da, önceden falan tesir şu kadar zamanda, şu kadar tekrarla istenilen sonucu meydana getirecektir, diye kesin bir şey söyleyebilmek mümkün değildir. Kaldı ki hemen birkaç seanstan sonra netice elde edilmiyor gibi görülse de, şuuraltınıza verdiğiniz telkinlerin sonuçlan daha sonra da ortaya çıkabilir. Çünkü kendi kendinize telkin seanslarını yaparken, şuuraltınıza bir dizi halinde, bir nevi reaktif enerji kaynaklan bırakıyorsunuz demektir. Bunlar, siz hiç farketme-seniz de içten içe tesirlerine devam ederler. Ve belli bir süre sonra etkileri bir anda ortaya çıkabilir. Bu nedenle hiç bir şey elde edilmiyormuş gibi zannedildiği durumlarda bile telkinlerinizin şuuraltınızda reaktif bir kaynak gibi çalışmakta olduklarını asla unutmayın...

5- Seçmiş olduğunuz belli bir konu üzerinde düzenleyeceğiniz seanslarınızın adedi 25'i geçmemelidir. Günde bir kez olmak üzere toplam 25 gün çalıştıktan sonra, o konuyla ilgili tel-kinsel çalışmalarınızı kesin ve l ay bekleyin. Arzu edilen sonuç bu l ay süresince de elde edilmemişse aynı konu üzerinde seanslarınıza tekrar başlayabilirsiniz. 25 gün sonra yeniden çalışmanıza l ay süresince ara verin. Tüm bu

çalışmalarınıza rağmen hala istediğiniz sonuca ulaşamadıysanız o konuyu bırakın. Başka bir konu üzerinde telkin çalışmalarınıza devam edebilirsiniz... Çok daha sonraları hatta belki de dört - beş ay sonra bir anda o ilk isteğiniz, şuuraltınızın derinliklerinden bir yanardağ gibi fışkırarak başarıyı size getirebilir.

6- Acil bir durumda kendinizi istediğiniz hale sokabilmek için, gevşeme haline geçmeden de telkinin gücünden yararlanabilirsiniz. Örneğin hiç sevmediğiniz bir ortamda yine hiç sevmediğiniz kişilere karşı bir konuşma yapmak zorunda olduğunuz bir anda ya da sırf arkadaşınızın hatırı için hiç sevmediğiniz bir filme gitmek zorunda olduğunuzda, üst üste içinizden 40 kez "o kişilerin arasında kendimi çok huzurlu hissediyorum" veya "....'filmine gitmeyi çok istiyorum" diye tekrar edin.

Bu tür aceleye getirilmiş bir telkinin bile çok büyük yararları vardır. Mucizevi bir şekilde bunun yararını göreceksiniz. Halk arasında "Kırk defa söylersen gerçekleşir" sözünü unutmayalım.

SES ORGANLARINI GELİŞTİRME

Akciğerlerden çıkan hava gırtlaktan geçerken ses tellerinde titreşimler oluşturur, bu titreşimlerle gırtlak yapısına göre değişik şekillerde çok zayıf sesler oluşur. Bu sesler diğer ses organlarıyla yoğrulur, titreşimlerle rahatlıkla işitilebilecek kadar büyür ve kimlik kazanır. Herkesin ses organlarının yapısının farklılığı ölçüsünde farklı sesleri veya ses kimlikleri vardır. Burada önce ses organlarımızın istediğimiz sesi çıkarabilecek yeteneğe ulaşmasını sağlamalıyız.

Ses organlarının eğitimi diksiyonun altyapısını oluşturur. Ses organları eğitimsiz olduğunda diksiyon çalışmalarının her aşamasında tıkanıklıklar oluşacaktır. Diksiyon çalışmalarının kendisi de dolaylı şekilde ses organlarının gelişimine yol açar. Ana ses organlarını tek tek ele alalım ve geliştirilmeleri için alıştırmalar yapalım.

HERGÜN YAPILACAK SES EGİTİMİ

1. Sesi ısıtır.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ...80,....90, ... 98, 99,100

1 den 100 e kadar belirli bir ses tonu ile say

2. Sesin tizliği...

MAN, MEN, MIN, MON, MUN, MÜN, MİN, MÖN

Mmmmmmmmmmmmaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaannnnnnnnnnnnn

Ağız kapalı burundan ağızdan ağız kapalı burundan

Men sesi çıkarılırken harfler arasında kesinti olmayacak.

3. Sesi kuvvetlendirir.

1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1

1 den 5 kadar sesin şiddetini arttırarak say, ayni şekilde azaltarak geriye doğru say.

4. Sesi kuvvetlendirir.

HAH, HEH, HIH, HOH, HUH, HÜH, HİH, HÖH

Karından başlayıp ağızdan ses maksimum seviyede çıkacak

5. Sesi kuvvetlendirir.

PAH, PEH, PIH, POH, PUH, PÜH, PIH, PÖH

Karından başlayıp ağızdan ses maksimum seviyede patlar gibi çıkacak

Çalışmalar: 1 yıl her gün yapılacak.

MAN, MEN, ...sürekli yapılacak.

Ses çalışması 11.00 ile 22.00 arası yapılabilir.

Toplum karsısında konuşmadan önce çok sıcak veya soğuk içecekler içilmemeli,

Konuşmadan 15 dk. Önce kış aylarında ıhlamur içilebilir.

NEFES KONTROLÜ

- Doğru nefes diyafram nefesidir.
- Nefes alırken önce karin bölgesi şişmeli, sonra ciğerlerin tamamı,
- Nefes verirken önce karın bölgesi inmeli, sonra ciğerlerin tamamı inmeli
- Nefes al -göbek- sonra ciğerleri kullan. Sayı arttıkça zorlama oldukça nefes açılır.
- 1 den 5 e sayarak nefesi ver.
- Sonra 10, 20 ye 30 u zorla 50 de bitir.
- Her gün artır.

- Her defasında 1 den başla

AGIZ DUDAK TEMBELLIGI

1. **U ve I harfleri**ni söylüyormuş gibi U ağzını büz, I ağzını ger.

Günde 3 dakika, sabahları yap.

Dudak kaslarını geliştirir.

Dudak kasları kuvvetli olan sesin çıkısına hakim olur.

2. **Kursun kalem çalışması:**

Kursun kalem dik olacak şekilde ağza alınır. Yarım santimetre kadar ağza girecek şekilde dişlerin arasına sıkıştırılır.

Bu şekilde roman sayfasının yarısını heceleyerek vurgulu oku.

Vurgulu oku

P Ç T K R M Z N harflerini abartılı olarak oku.

3. **Dil gerilmesi:**

Dilini salla, ger: dil önemli konuşma organımızdır.

Boynu arkaya ger ki çenen gelişsin.

KONUŞMA KUSURLARI

Çeşitli seslendirme kusurları nedeniyle söylenenler yeterince anlaşılamaz ve tekrar edilmek zorunda kalınır. Konuşmacı harfleri doğru telaffuz edemeyebilir veya konuşurken bazı heceleri yutabilir. Harflerin hatalı telaffuz edilmesi karşılıklı

konuşmalarda pek dikkat çekmese de topluluk karsısında veya mikrofondan yapılan konuşmalarda derhal dikkat çekerler. Bu tür hatalar konuşmacının anlaşılmamasına ya da yanlış anlaşılmasına yol açarlar. Dinleyici ya bütün enerjisini anlamak için kullanacak ya da bıkkınlık göstererek dinlemekten vazgeçecektir. Ayrıca bu tür konuşmacılar dinleyiciler nezdinde güvenlerini yitirecekler, imajlarının kötü olmasına yol açacaklardır. En bilinen seslendirme kusurları aşağıda tek tek açıklanmıştır.

GEVŞEKLIK

Ses organlarının genel tembelliğidir ve en çok karşılaşılan durumdur. Bu genel gevşeklik genel bir konuşma sönüklüğüne yol açar. Gevşekliği gidermek için dişleriniz arasına bir kalem sıkıştırın ve aşağıdaki cümleleri hızla okuyun.

- Bir berber bir berbere bre berber beri gel diye bar bar bağırmış. Biz de bize biz derler, sizde bize ne derler?
- Pireli peyniri perhizli pireler teperlerse pireli peynirler de pir pir pervaz ederler.
- Ocak kıvılcımlandırıcılardan mısın, kapı gıcırdatıcılardan mısın? Ne ocak kıvılcımlanırıcılardanım, ne kapı gıcırdatıcılardanım.
- Çatalcada topal çoban çatal yapıp çatal satar, nesi için Çatalca da topal çoban çatal yapıp çatal satar? Kâri için Çatalca da topal çoban çatal yapıp çatal satar.
- Su karşıdaki kara kuru kavak, karardın mı, ey kara kuru kavak sarardın mı ey kara kuru kavak!

- Sen seni bil, sen seni, bil sen seni, bil sen seni, sen seni bilmezsen patlatırlar enseni.

PELTEKLIK

Bir harfin çıkarılamayarak bir diğeri ile değirilmesidir. Bu durum dilin yeterince eğitilmemesinden, lehçelerin yapısından veya bazı dillerin fazla etkisinde kalmaktan kaynaklanabilir. Türkçe üzerinde tespit edilen pelteklik türleri aşağıda belirtilmiştir.

- Zelestirme: (J) yeri(Z). Örnek: Jale-Zale, Jilet-Zilet,
- Selestirme: S yerine S. Örnek: Pasâm-Pasam, sapka-Sapka
- Jelestirme: C yerine J. Örnek: Ancak-Anjak), Kucak -Kujak
- Selestirme: S yerine S. Örnek: Sana söylüyorum-yerine sana söylüyorum
- Lelestirme: (R) yerine (L). Örnek: Birader-Bilader, Berber-Belber, Merhem-Melhem, Terlik-Tellik
- Ince â yerine kalın a: Kemâl-Kemal, Lâstik-Lastik

Yukarıdaki örneklerde ilk sırada belirtilen sesler çıkarılamadığından ikinci sesler onların yerine ikame edilmektedir. Bu seslerin çıkarılamaması durumunda bunların üzerinde uygun alıştırmaların sık sık yapılması gerekmektedir. Aşağıdaki kelimeleri eğiticinin özel uyarılarını dikkate alarak tekrar ediniz. Eğer bu seslerin herhangi biriyle ilgili sorununuz yoksa geçebilirsiniz.

J- Jilet, jandarma, jale, jumbo,

S- Pasa, saka, sakir, seker

R- Rüya, hücreler, hürrem, harran, sarraf

A- Lale, lastik, lahana, kamil (altı çizilenler ince)

S- Sorgun, hassasiyet, fason

TUTUKLUK

Bir hece üzerinde takılıp kalma, heceyi veya kelimeyi tekrarlama durumudur. Bu sorun en çok düşünce akısındaki duraklamadan kaynaklanır. Normal şartlar altında aşırı stres de tutukluğa yol açabilir. Tutukluğu gidermek için herhangi bir metni önce yavaşça ve sonra hızlanarak okuyun. Eğitici sizi bireysel olarak takip edecektir.

Tutukluk Örneği: Bu, bu bizim--- şerefimiz--- olacak ---diye -- uzun uzun----- bize bize anlattı.

KEKELEME

Tutukluğun ileri aşaması, söz söylerken birden bire duraklama, çoğunlukla buna katılan yüz buruşturması ve gerilme hareketiyle hecelerin tekrarlanması. Kekemeler soluk aldıkları veya pek geç soluk verdikleri sırada konuşurlar. Kekeleme genellikle çocukluk döneminde oluşan bir konuşma bozukluğudur. Erken yasta konuşmaya başlayan çocukların konuşma başarılarına çevrenin gösterdiği aşırı ilgi çocuğun duygularını zararlı yönde etkiler. Çok iyi konuşarak dikkat çekmek isteyen çocuğun kendi üzerinde ürettiği baskı bir süre sonra kekeleme rahatsızlığını oluşturur. Kekeleme çocuklukta yaşanan aşırı baskı, şiddet veya aşırı utançlığın etkisiyle de gelişebilir. Maddi bir hastalık olmamakla birlikte kekeleme beyin konuşma merkezinde mesaj akısında oluşan karışıklığın bir sonucudur ve çoğunlukla psikolojik bir sorundur. Kekemeliğin yok edilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmalıdır.

1.Okumayı yeni öğrenir gibi düşük hızda fakat yüksek sesle bol bol okumak

2.Belli cümleleri ezberleyerek tekrar tekrar seslendirmek.

3.Bu metinde yer alan tekerlemelerin ısrarla okunması

Kekeleme örneği: Bi bi bi biraz so so sonra bura dada ooo olacak

ASALAK SESLER

Bazı sesler veya kelimeler asalak olarak kelimelerin arasına takılır ve konuşmayı tahammül edilmez hale getirir. Asalak sesler veya kelimeler konuşmacının fikir netliği ve kendine güveni hakkında şüphe uyandırır. Konuşmanın kalitesini baltalar ve dinleyiciyi sıkar. Bu kapsamda "iii, eee, aaa, şey, yani, mesela, evet..." gibi ses veya kelimeler konuşma arasında sık sık veya gerekmediği halde kullanıldığında dinleyici rahatsız olur.

Örnekler:

Asalak ses veya kelimelerle:

Bana şey dedi. Bugün yıldönümü olduğu için eee şey yapacaktık. Tören salonunu düzenleyecektik.

Evet, sevgili dinleyenler. Bugün yine sizlerle birlikteyiz. Evet, bugünkü konumuz çalışmanın fazileti hakkında.

Yani sunu diyorum. Mesela siz zor durumda kaldınız. Yani mesela basınızdan bir felaket geçti.

Düzgün:

Merhaba sevgili dinleyenler. Günün ilk ışıklarıyla birlikte sizi selamlıyorum. Mutlu bir gün yasamanızı diliyorum. Yine sizlerle birlikte olmak ve sizlerle konuşmak ne güzel.

Çalışmalar:

Aşağıdaki soruları ikili guruplar halinde asalak ses veya kelimeleri kullanmadan cevaplandırınız. Arkadasınız sizi kontrol edecek ve hata yaptığınızda uyaracaktır. Daha sonra bu çalışma tek tek kürsüde yapılacaktır.

a)Düzgün konuşma yeteneğinin size ne kazandırmasını ümit ediyorsunuz?

b)Bir gününüz nasıl geçer?

c)En çok sevdiğiniz yiyecekleri anlatın.

ALIŞTIRMA: DİLİ GELIŞTİRME ÇALIŞMASI

Aşağıdaki alıştırmaları dilinizi yöneten ağız içi kaslarınızı iyice yoracak kadar uzun süre ve abartılı olarak tekrar ediniz.

-Dilinizi ağzınızda sakız çiğner gibi hızla çiğneyiniz.

-Dilinizi ağzınızın içinde, çenelerinizin dışından, dudaklarınızın altından dairesel hareketlerle hızla dolaştırınız.

-Dil ucunu ön alt dişlere dayandırarak ağız içinde köklerden ileri geri hareket ettiriniz.

-Dilinizi iyice dışarı çıkarınız. İterek uzun süre dayanınız.

-Dilinizi yuvarlatıp daralttığınız dudaklarınız ve çeneleriniz arasından içeri-dışarı hareket ettiriniz.

-Dilinizin ucunu ön alt dişlerinize dayandırınız ve dilinizi kökünden içeri dışarı hızla hareket ettiriniz.

.

ALISTIRMA: ÇENE ÇALISMASI

Aşağıdaki alıştırmalarla çene açıklığını sağlama ve çenemizin her hareketi rahatlıkla yapmasını temin etme amaçlanmıştır. Tüm egzersizleri aşırı abartı ile gerçekleştirmelisiniz.

a) Elinizi alt çenenize dayayarak “çak çak” diye bağırın. Aşağıya itilen çenenizin yukarıya itilmesini sağlayın. Böylece çenenizi aşağıya iten kaslarınızın güçlenmesini sağlayın.

b) İki elinizin içiyle yanak kemiklerinize masaj yapın. Avuçlarınızı alt çenenize doğru çekip çenenizi açın.

c) Yumruk yapılmış iki ellerinizle çenenizin altından bastırın. Alt çenenizi açın, basınızı geri itin ve alt çenenizi kapatın. Tekrar çenenizi açın ve basınızı daha geriye itin. Tekrar yapın.

d) Çenenizi hızla iyice açıp kapatın. Hızlanın.

e) Çenenizi hızla ileri, geri hareket ettirin.

f) Çenenizi dairesel hareketlerle hızla döndürün.

ALISTIRMA: DUDAK ÇALISMASI

a) Nefesinizi ağzınızdan kuvvetle verirken “poffff” deyin. Hava dudaklarınızı basınçla itsin. Basıncın dudak kaslarınızı şiddetli zorlaması sağlayın.

b) Sıkı sıkı kapalı ve dişlerinize yakin -çeneniz kapalıya yakin- tuttuğunuz dudaklarınızdan üflediğiniz havanın dudaklarınızı kuvvetle üfürerek çıkmasını sağlayın.

c) Dudaklarınızı kapatıp ileri uzatın ve dairesel hareketlerle hızla döndürün. Aşağı yukarı, sağa sola hareket ettirin.

d) Çenenizi kapatın ve hızla “mi, mu, mi, mu” deyin. Ardından ayni şekilde su sesleri tekrar edin: “fe, ve”, “pe, be”, “u, ü”, “o, ö”. Abartı yapmanız ve dudak kaslarınızı yoruncaya kadar çalışmayı sürdürmeniz önemlidir.

e) Bir kalemi yatay olarak dudaklarınızda tutup “Benim memleketim. Bir ben vardır bende benden içeri” deyin. Dudaklarınız iyice yorulduğunda dudaklarınızı gevşetin ve kapalı tutarak havayı dışarı itin. Hava püfürdeyerek, dudaklarınızı titreştirerek dışarı çıksın.

SES ÇIKIŞINI DÜZELTME

Güzel ve etkili konuşmada önemli bir konu sesin mükemmel çıkışıdır. Sesin mükemmel çıkışı ses çıkışı ile nefesin
kullanımı arasında başarılı bir uyum oluşturulmasını gerektirir. Düzgün sesin dört temel özelliği vardır. Bunlar sesin
“işitilme düzeyi)yükseklik)”, “sesin hız düzeyi”, “hoşa gitme/tını düzeyi”, “değişirlik/bükümlülük düzeyi”nden
oluşmaktadır. Aşağıda bu özellikleri öğrenelim ve geliştirmeye çalışalım.

İşitilebilme-Yükseklik

Bazı insanların sesleri bir metre mesafeden bile güçlükle duyulabilmektedir. Böyle bir sesle yapılan konuşmanın

anlaşılabilmesi son derece güçtür ve dinleyiciler dinlerken psikolojik gerginlik içerisine girerler.

Ses dinleyiciler tarafından işitilebilecek kadar yüksek olmalıdır. Normal ses kalabalık kitlenin en uzağına ulaştırılacak

kadar yüksek çıkmalıdır. Ancak yüksek ses bağırmaya dönüşmemelidir. Bu anlamda eğer mikrofon kullanmıyorsanız

özellikle konuşma yaptığınız topluluğun büyüklüğüne dikkat etmelisiniz. Hemen yanınızdaki bir arkadaşınıza 20

metre uzaktaki insana konuşur gibi konuşursanız sesin yüksekliğini hatalı kullanmış olursunuz. Sesin yüksekliği

salonun büyüklüğüne göre ayarlanmalıdır. Ancak sesi yükseltirken “bağırma” tonu oluşturmamak çok önemlidir.

Dikkat Edin!

Kaç kişilik bir guruba konuşuyorsunuz? Salonunuz ne kadar geniş? Ortamda gürültü var mı? Sesiniz 20

metreden rahat duyulabiliyor mu? Yoksa mırıltı gibi mi çıkıyor? Sesiniz yükselince bağırmaya dönüşüyor mu? Uygun

ses yüksekliği dinleyici kitlesini tamamen ve rahatlıkla kuşatan sestir.

Aşağıdaki alıştırmalar sesimizi kontrollü olarak yükseltebilmek için hazırlanmıştır. Ses yüksekliğimizi kontrol

edebildiğimiz takdirde dinleyicilerimizi de kontrol edebileceğiz:

ALIŞTIRMA: İŞİTİLEBİLİRLİK

a) Yüksekten ses fırlatınız: Tek nefeste 20 metre ilerideki insanlara duyurabilecek şekilde : “pa, pe,pi, po; ba, be, bi,

bo; da, de, di, do” deyiniz. Tekrar edin.

b) Elinizle duvara dokunun soluk alarak 10’a kadar sayın. Sonra duvarı kuvvetle itin, güçlü tonla tekrar sayın. Her iki

durumda ses şiddeti aynı kalsın.

c) Aşağıdaki cümleleri bir solukta ses yoğunluğunu yitirmeden okuyun. Sesinizin gürlük derecesinin cümle boyunca

aynı olmasını sağlayın.

- Ben gitmek istemiyorum.

- Makine mühendisi daha yavaş sürmenizi istedi.

- Kalp, günde 100.800 defa çarpmakta ve bu devre zarfında da 130 tonluk bir ağırlığın 30 cm. yüksekliğe

kaldırılmasına denk düşen bir güç sağlamaktadır.

d)Aşağıdaki ifadelerin ilk bölümlerini yakınınızdaki kişiyle konuşur gibi, ikinci bölümlerini 100 kişiye konuşur gibi

kuvvetli bir sesle okuyun.

-Okumak zor değil, yeter ki tadına varalım.

-Çalışmak ne güzel huy, devamlı çalışarak sıkıntılarımı yok ediyorum.

-Delik kovanın suyu damla damla, müsrif insanın zamanı saniye saniye tükenir.

e) Metni, 1. çok yavaş bir sesle 2. küçük bir odada olağan bir sesle; 3. büyük bir salonda, daha kalabalık bir dinleyici

karşısında okuyun

Tembelliğin ne olduğunu ve insanların başına nasıl çoraplar ördüğünü düşündünüz mü? Bu soru çok mu çocukça?

Hemen herkes tembelliğin kötü olduğunu bilir. Kimse tembel olmayı kabullenmek istemez. Ama acaba kaç kişi

gerçekten tembel olup olmadığını araştırmıştır? Tembellik ya zihinsel, ya bedensel ya da her ikisi birden yaşanır.

İnsanların büyük bir kısmı zihinlerini, önemli bir kısmı bedenlerini çalıştırmazlar. Yine insanların çok önemli bir kısmı

hem bedenlerini hem de zihinlerini çalıştırmazlar.

f) Ellerinizle alın ve şakağınızı tutun. “Mmmmmm” deyin. Sesi yükseltin. Titreşimleri burnunuzda, alnınızda,

ensenizde, göğsünüzde ve başınızın tepesinde hissedin.

Ses Perdesi-Bükümlülük

Sesin bükümlü çıkışı ses perdesinde değişiklik yapmakla mümkündür. “Do-re-mi-fa-sol-la-si-do2 notalarını düşünün.

Her bir notayı farklı bir perdeden çıkarıyorsunuz. Gırtlağınızı küçültüp yukarıya yaklaştırdıkça sesiniz incelir: Tersini

yaptıkça sesiniz kalınlaşır. Pes ve tiz sesler arasında sesinizle müzik üretirsiniz. Ses çıkışı monoton olmamalıdır. Ses yüksek alçak tonda, hızlı-yavaş arasında, duraklamalı-duraklamasız, vurgulu vurgusuz arasında değişerek çıkmalıdır. Sesin

değişirliğini-bükümlülüğünü sesin müzikselliği olarak da tanımlayabiliriz. Herkesin kendine özgü bir konuşma müziği vardır. Sese kolayca bükümlülük verebilmek için ses perdesinde değişim oluşturma yeteneğimizi geliştirmemiz gerekir. Üç teme ses perdesi üzerinde duralım: Pes, orta ve tiz sesler. Pes kalın, tiz ise ince sestir. Her üç perdede kendi içinde notalanabilir. Ses perdesi bir tür notadır. Notaların kelimelere uyarlanmasına da "bükümlülük" veya "boğumlama" diyebiliriz. Eğer konuşmacı sesinde boğum yapamıyorsa bilgisayar makinesinin tek düze çıkardığı sese benzer ses çıkaracaktır. Sesi bireyselleştiren ve herkesi ayrı bir konuşmacı yapan asıl sır sesin kişiye göre farklı boğumlanmasıdır.

ALIŞTIRMA: SES PERDESİ

Aşağıdaki alıştırmalarda ses perdesini kolaylıkla değiştirme çalışmaları yapılacak ve geliştirilen yetenek konuşma
metinlerine uyarlanacaktır.

a)Pes(kalın sesinizle) "do, re, mi ,fa, sol, la, si, do-- do, si, la, sol, fa, mi, re, do" kolaylaştırıncaya kadar tekrar ediniz.
Aynı çalışmayı orta ve ince sesinizle tekrar ediniz.

b)Sırasıyla kalın, orta ve ince sesinizle peş peşe "do, re, mi" deyin. Aynı çalışmayı nota yerine selen ile yapın: "e e,
e", "a, a, a", "ı, ı, ı"

c)Yakılan bir mumu dudakların çok yakınında tutun. (u) sesini şiddeti artırarak uzatın. Boğazınızdan çıkan ses ile

rasgele notalama yapın. Mum ışığında titreme çok az olacaktır.

d) Kendi olağan sesinizle "a" ya da "ah" deyiniz. Sonra seslenmeyi, azar azar değiştirerek çıkabileceğiniz en tiz,

inebileceğiniz en pes-kalın perdeye kadar sürdürün. Kendinize en uygun, en güçlü tını düzeyini bulmaya çalışın.

e) Aşağıdaki dörtlüğü, önce tekdüze sonra da, sesi, anlama göre dalgalandırarak okuyun.

Burası Muştur, Yolu Yokuştur

Giden gelmiyor, Acep Ne iştir.

f) Aşağıdaki cümleleri, ok işaretiyle gösterildiği gibi, sesin perdesini yükselterek ya da alçaltarak okuyun. Bu arada

ses iniş çıkışındaki değişikliklerin söz içeriğiyle uygunluğuna dikkat edin.

Gelin buraya. Kaç para ?

O mu saçma. Çarpın ellerinizi.

Kaldırabilirsiniz ¯ fakat dikkatle. Heyecanını sevdim¯ ama çok yoruldum.

sanıyorum¯ delili budur. Eminim başarabilirim.

d)Cümlelerin gerektirdiği duyguları kullanarak okuyun.

Yoruldum, umutsuzluğa kapıldım ve çok üzüldüm.

Seni vicdansız seni ! Bunun hesabını vereceksin.

Aman dikkat ! Çıngıraklı yılan var !

Bak hele ! Seni burada göreceğimi hiç ummuyordum.

Kaybedersem dayanamam gibi geliyor bana.

Hoşa Gitme/Tını

En güzel ses hiç bir zorlama görmeden çıkan sestir. ses organları gerildikçe sesin güzelliği bozulur. Katı, kulak

tırmalayan, hırıltılı, madensel, tiz, burunsal, hışırtılı, buğulu, çok yumuşak, gevrek, biçimden yoksun sesler, hoşa

gitmeyen seslerdir. Gerilmiş bir gırtlak ve ağız, gerilmiş kaslar sesi daha delici, daha yırtıcı bir hale getirir ve hoşa

gidicilik özelliklerini yitirir.

Güzel bir tını geliştirmek için tüm ses organlarımızı gevşeteceğiz. Gevşeme ile birlikte seslendirme çalışmaları

yapacağız. Gevşeme düzeyimiz arttıkça sesimizin tınısı sakin, düzgün ve temiz hale gelecektir.

a) Üst-alt dudak kaslarınızı gevşetin. Çenenizi iyice aşağıya bırakın. alın ve şakaklarınızı, yanak ve göz kaslarınızı

gevşetin. Dilinizi gevşek bırakın. Hafifçe soluyun. aldığınız hava üfler gibi ağzınızda damağınıza çarpsın, ağzınızdan

ve burnunuzdan birlikte çıksın. 10 defa bu şekilde soluyun.

b)Ağzınız kapalı, gırtlağınızı hiç sıkmadan burnunuzdan çıkan hava ile “Mmmm” deyin. Bunu yaparken sesin

titreşimini göğsünüzde, başınızda alnınızda, burun kemiklerinizde ve burun deliklerinizde, kulaklarınızda, ensenizde

ve başınızın tepesinde hissedin. Tüm bu bölgelerinizi ayrı ayrı gevşeterek sesinizin titreşimlerinin artmasını sağlayın.

c) Alt çene kaslarınızı iyice gevşetip ağzınızı alabildiği kadar açarak çenenizi gevşek bir halde sarkıtın. Önce yavaş,
sonra hızını artıra artıra birkaç kez "bob" deyin. Gevşeyin ve soluğunuzun, dudaklarınızı itebildiği kadar dışarıya
itmesini sağlayın. Yanak kaslarınızı gevşetin, yanaklarınızı şişirin yavaştan başlatıp hızınızı gitgide artırarak "bob"
deyin.

d)"ha, ho, hu" hecelerini, aşağıdaki doğrultularda, beşer kez yineleyin : Gırtlakta yüksek ses ile; Gevşemiş gırtlak
sesi ile; Sesi ağız boşluğunda çıkan havanın ağız boşluğuna çarpması suretiyle çıkararak.

e)"Ah" hecesini, fısıltı ile başlayıp gitgide tonlayarak yüksek bir ses elde edinceye dek yineleyin; daha sonra, yüksek
sesten fısıltıya inin.

f) Para sayıyormuşçasına; arızalı bir telefonda, karşınızdakine telefon numarasını bildiriyormuşçasına, yıkılan
boksörün başında sayıyormuşçasına ona kadar sayın.

g) "Ben sevinç ve heyecan doluyum!" cümlesini;

Gırtlağı zorlayarak fısıldayın, Burun sesi ile fısıldayın, Gevşemiş kaslarla, rahat söyleyin.

Söyleme Hızı

Dinleyicilerin algılama hızında -dakikada 90-130 kelime arası-söylenmeli konuşma anındaki duygulara, kişiliğe, yere
ve dinleyicinin niteliğine göre değişimler göstermelidir. Heyecan, korku, telaş, öfke gibi durumlarda konuşma hızı
artar; sevgi, üzüntü, saygı gibi durumlarda hız azalır. Düşünce ve heyecanda sükunet varsa orta hızın tercih edilmesi
gerekir.

ALIŞTIRMA: SÖYLEME HIZI

a) Aşağıdaki paragrafı, önce yavaş, küçük bir topluluğun işitebileceği tonda fakat elinizden geldiğince hızlı; sonra da,
büyük bir topluluğa hitap ediyormuşçasına ve yavaş söyleyin.
Acaba kendilerini çocuklarına duydukları şefkatte kaybeden annelerin tattıkları mutluluk hissedişinden daha
yükseklere tırmanabilenler var mıdır? Beşeri ilişkiler çerçevesinde yoktur şüphesiz. Ancak insan, şefkati sadece
anne-çocuk ilişkisiyle sınırlayarak hayatı boyunca muhtaç olduğu yüksek huzurdan mahrum olmamalıdır. Çünkü 80
yaşında ihtiyarlardan 8 günlük bebeklere kadar bütün insanlar şefkat edilmeye muhtaçtırlar ve Rablerinin engin
şefkati altında karşılıksız korunurlar.

b) Aşağıdaki cümleleri, önce, tekdüze bir tonla, sonra, cümlelerin duygu yönlerini dikkate alarak yanlarında belirtilen

hızlarda söyleyin :

- Ne güzel bir gece, değil mi? (yavaş)

- Ben bu adamı nerede gördüğümü bir hatırlayabilsem. (hızlı)

- Böyle bir hileye baş vuracak kadar alçalacağın hiç aklıma gelmezdi. (hızlı)

- Bir daha yüzünü görmek istemiyorum senin. Defol karşımdan. (hızlı)

- Bu derece iyi bir insanı ömrümde görmedim. (yavaş)

- Dikkat et ! Arabaya çarpacaksın ! (hızlı)

-İçeri girebilir miyim? (yavaş)

ALISTIRMA: FONETIK

Ünlüler

A

Konuşma dilimizde birbirinden ayrı söylenen iki (a) vardır. Bunlardan biri (kalın a) diğeri de (ince a) dir. Her iki (a) bazen uzun, bazen kısa okunabilir. Bu iki (a) yi söylerken birbirinden ayırt etmek için (ince a) nin üzerine su (^) işareti koyarak gösterelim.

Kalin A

Su şekilde söylenir: Dil doğal durusunu değiştirerek ortaya doğru biraz yükselir, dudaklar hareketsiz, yanaklar gevsek ve çeneler açık. aaa aaaa aaaa

Elâlem ala dana aldı ala danalandı da biz bir ala dana alıp aladanalanamadık.

Akrabanın akrabaya akrep etmez ettiğini.

İnce A

(Kalın a) ya oranla daha ileriden söylenen bir ünlüdür. Dilimize geçen yabancı kelimelerden gelmiştir. Bu kelimelerin başında, ortasında ve sonunda bulunur.

Örnek: lâla, lâstik, hâl. hâlbuki, lâf, lâkırdı, lâle, lâl, kâse, lâle, lânet, lâzım, Kâzım, kâtip gibi.

Lâla lâtif lâleli lâmbasını lâcivert lâke lâvabodan nâzik, nâdide şefkâte verdi.

Uzun A

Bunu da (â) seklinde gösterelim :

Önek: Nâne, nâdir, nâme, câhil, câhit, seyahât, sadık, sâbit, kâtil, nâzik târih, mâvi, hâttâ, hârf, dikkât, şefkât, kabahât, sıhhât, nâmus, nâne, nâsihat,

E

Konuşma dilimizde birbirinden ayrı söylenen iki (e) vardır. Bunlardan biri (açık e) diğeri de (kapalı e) dir. Bu iki (e) yi söylerken birbirinden ayırt etmek için (kapalı e) nin üzerine su () işareti koyarak (açık e) den ayıralım. eee eeee eeee

Açik E

(Açık e) su şekilde söylenir: Çeneler (a) ünlüsünde olduğu gibi, dil ileri doğru yükselir. Kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Es, sen, sene

- Edebi edepsizden öğren.

- Ekmeği ekmekçiye ver, bir ekmek de üste ver.

- Evlinin bir evi, evsizin bin evi var.

Kapalı E

(Kapalı e) su şekilde söylenir: dudak kenarları kulaklara doğru biraz yaklaşıp çeneler hafifçe sikilir.

Gece penceredeki benekli tekir kedi tenceresindeki eti yedi.

I

Su şekilde söylenir: Çıkış noktası damağın arka kısmındadır. Dudakların kösesi kulaklara doğru açılır. Dil damağın arkasına doğru toplanarak dar bir geçitten havayı bırakır. Dilimizde (i) ünlüsü kelime basında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Isı, ıslık, ılıcalıııııııı, ıııııı, ııııııııııııııııııııııı…

- Ihlamuru ısıt: Tıkır tıkır: Mırıl mırıl: şıkır şıkır. Yığın yığın, kıpır kıpır …

İ

şu şekilde söylenir: Çıkış noktası damağın ön kısmındadır. Dudakların köşesi kulaklara doğru açılır, dil damağın iki yanına dayanarak dar bir geçitten havayı bırakır. Kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. Örnek: iz, dil, izci iii iiiii iiiii

İki dinle bir söyle

- iki el bir baş içindir.

Dilimizde süresi uzun olan (i) lere rastlanır: İcat, biçare, bitap, bitaraf, veli, fenni, fiziki, cani, hayati, nihai, fuzuli…

O

Konuşma dilimizde kalın ve ince olmak üzere iki ayrı O vardır.

Kalın O

Çeneler açık, dudaklar birbirine yakindir ve ağız içi yuvarlaktır. Kelime baslarında sık rastlanır. Örnek: Ot, ova, ocak, olmak, ordu, oda, orman, ortak, bando, banyo, biblo, bono, fiyasko, tango, solo, fono, foto, radyo, stüdyo, şato, tempo, vazo, Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz. oooo oooo ooo

İnce O

Biraz daha ileriden daha az yuvarlak yapılarak söylenir.

Lobutları loş locasında notalıyan normâl lort losyoncusunun lokantasında nohutları lokumlarla karıştırdı.

Ö

Çeneler ve dil (açık e) ünlüsünde olduğu gibidir. dudakların alt ve üst köşeleri birbirine yaklaşıp ağız küçük bir yuvarlak gibi olur. (ö) ünlüsü çoğunlukla kelime başında bulunur. öööö öööö ööööö

Örnek: öbek, öc, ödenek, ödünç, ödeşmek, ödev, öfke, öğrenmek, öğrenim, öğretim, öğünmek, öğüt, öksürük…

- Ölenle ölünmez. - Ölüm kalım bizim için. - Önce düşün. sonra söyle. - Öfkeyle kalkan zararla oturur.

U

Konuşma dilimizde birbirinden ayrı söylenen iki (u) vardır. Bunlardan biri (kalın u) diğeri de (ince u) dur.

Kalın U

Çeneler açık, dudaklar birbirine iyice yaklaşık ve ağız tam bir küçük yuvarlak olur. Örnek: Uç, ucuz, uçak, uçurum, uykucu, ulu uuu uuu uuu

Unkapanı uğradığı uğursuzluktan upuzun uzandı.

İnce U

(Kalın u) ya oranla daha ileriden söylenir. Ünlüsü çoğunlukla yazıda (ü) ünlüsü ile gösterilir. **Örnek**: Rûya, rûzgâr, hûlya, gûya, lûzûm, lûtfen, lûgat, nûr, nûmara, Nûri,

Gûya Hûlya rûyasında Lûtfi'ye nûmaralı nûtuk söyliyerek lûtfetmiş.

Ü

Çeneler ve dil (açık e) ünlüsünde olduğu gibidir. Dudakların alt ve üst köşeleri birbirine iyice yaklaşır ve büzülür. (ü) ünlüsüne dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda sık rastlanır. **Örnek**: Üç, üçgen, üçlü, üçüz, üflemek, ülker, ülkü, ün, ünlem, ünlü, üreme, ürkek, ürpermek, üzüm, üstün, üşenmek, ütü üüü üüü

- Üzüm üzüme baka baka kararır. -Ülker üzüntüden üzüm üzüm üzüldü. -Ürümesini bilmeyen köpek, sürüye kurt getirir.

ÜNSÜZLER

B

Dudakların birleşip açılmasıyla meydana gelir. Kelimenin başında veya ortasında bulunur. Kelime başında örnek: Baş, boş, bıçak, biber Kelime sonunda (p)ye dönüşür. Örnek: Kitap, kap, hesap, çorap. Ancak kelime sonunda ünlü bulunursa eski konumuna döner: **Örnek**: Kitabı, dolabı, kabı, hesabı

Gerçekte (p) ile biten kelimeler ise değişmezler. Örnek: sap-sapı, çöp-çöpü, top-topu, tüp-tüpü, küp-küpü, kulp-kulpu, hap-hapı,

Bi Be Ba Bo Bu Bö Bü Bı

Bip Bep Bap Bop Bup Böp Büp Bıp

Bil Bel Bal Bol Bul Böl Bül Bıl

Bir Ber Bar Bor Bur Bör Bür Bır

Bit Bet Bat Bot But Böt Büt Bıt

Bis Bes Bas Bos Bus Bös Büs Bıs

Babasının benekli bıldırcını bitişik bostanda böceklerden bunalarak büzüldü.

C

Dişler birbirine yaklaşık, dil ucu dizlerin ön kenarına yayılmış, alt çene aşağı düşerek çıkar. **Örnek**: Cam. caba, cacık, coşkun, cömert, cüce, cümle. Kelime sonunda (ç) olur.

Ci Ce Ca Co Cu Cö Cü Cı

Cip Cep Cap Cop Cup Cöp Cüp Cıp

Cik Cek Cak Cok Cuk Cök Cük Cık

Cit Cet Cat Cot Cut Cöt Cüt Cıt

Cambaz Cevat cılız cimri coşkunla cömertliğe cumbada cüret ettiler.

Ç

C harfinden biraz daha sert olarak çıkar. Çıkış biçimi aynıdır.

Çi Çe Ça Ço Çu Çö Çü Çı

İç Eç Aç Oç Uç Öç Üç Iç

Çip çep Çap Çop Çup Çöp Çüp Çıp

Tiç Teç Taç Toç Tuç Töç Tüç Tıç

Piç Peç Paç Poç Puç Pöç Puç Püç Pıç

Şiç Şeç Şaç Şoç Şuç Şöç Şuç Şüç Şıç

Çardaklı çeşmedeki çırak, çiçekleri, çorbanın çöreğini ve çuvalları çürüttü.

D

Dilin damağın ön kısmına üst diş köklerine dokunmasıyla çıkarılır.

Örnek: Dam, dal, dar, dış, diş, dadı, dede, deney,-demir,

Kelime sonunda (t) olur. Yalnız anlamlan ayrı olup söylenişleri benzeyen bir kaç kelimeyi birbirinden ayırmak için (d) olarak yazılır. Örnek: Ad (isim), at (hayvan), od (ateş), ot (bitki), had (derece), hat (çizgi)

Di De Da Do Du Dö Dü Dı

Dip Dep Dap Dop Dup Döp Düp Dıp

Dik Dek Dak Dok Duk Dök Dük Dık

Dit Det Dat Dot Dut Döt Düt Dıt

Dir Der Dar Dor Dur Dör Dür Dır

Diz Dez Daz Doz Duz Döz Düz Dız

Davulcu dede dışarlıklı dikişçiyi dolandırırken dönemecin duvarından düştü.

F

Üst kesici dişler alt dudağın üstüne dokunup açılmasıyla çıkarılır. Dilimizde çoğunlukla kelime başında, pek seyrek olarak da ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Fal, fil, fakat, falaka, falanca, faraş, felek, ferman, fasafiso, federasyon, felâket, felç, fevkalâde, frak, fitre, film·, fayans, fötr, fonojenik, futbol, füze

Fil Fel Fal Fol Ful Föl Fül Fıl

Fit Fet Fat Fot Fut Föt Füt Fıt

Fip Fep Fap Fop Fup Föp Füp Fıp

Fif Fef Faf Fof Fuf Föf Füf Fıf

G

Dil sırtının damağın gerisini, bir de damağın daha ön kısmını kapatmasıyla meydana gelir. **Örnek**: Gaga, gagalamak, gam, galiba, gar, garaj, gargara, gazete, gelincik, göçmen, gölge, gönye, görev, güzellik.

(G) ünsüzünün iki çıkış noktası vardır. İnce ünlülerle damağın ön kısmından çıkar. Örnek: Gâh, gel, gör, git, gûya, güç. Kalın ünlülerle damağın gerisinden çıkar. Örnek: Gar, gıcık, gocuk, guguk, gibi.

Gi Ge Ga Go Gu Gö Gü Gı

Gik Gek Gak Gok Guk Gök Gük Gık

Gip Gep Gap Gop Gup Göp Güp Gıp

Gif Gef Gaf Gof Guf Göf Güf Gıf

Gil Gel Gal Gol Gul Göl Gül Gıl

Gir Ger Gar Gor Gur Gör Gür Gır

Galip Geyvede gır gır giden gocuklu göçmen gururluya güldü.

Ğ

Dilimizde varlığını ancak kendinden evvel gelen ünlünün süresini uzatmakla hissettirir. Kelime başında bulunmaz, iki ünlü arasında ise ikili ünlü meydana getirir. **Örnek**: Boğaz-boaz, doğal -doal, yoğurt - yourt

Konuşma dilimizde bazan y ve v seslerine döner. **Örnek**: Eğer-eyer, diğer-diyer, soğuk-sovuk

H

Bir soluk harfi olup ağzın (kalın a) ünlüsünü çıkardığı durumla meydana gelir. **Örnek**: Habbe, haberci, haber, hacamat, hacı, hacıyatmaz, hadde, hademe, hafız, hafif, hafta, hakiki, hakir, hâlbuki, hallac, hassâs, hece, hımhım, hipnotizma, hokkabaz, hulâsa, hulyalı, hüner, hücum, hücre, hüviyet,

Hi He Ha Ho Hu Hö Hü Hı

Hih Heh Hah Hoh Huh Höh Hüh Hıh

Hip Hep Hap Hop Hup Höp Hüp Hıp

Hit Het Hat Hot Hut Höt Hüt Hıt

Hil Hel Hal Hol Hul Höl Hül Hıl

Hir Her Har Hor Hur Hör Hür Hır

Habeş hemşire hırkalı hizmetçi hoppa hödüğe hurmaları hürmetle sundu.

J

Dişler birbirine, dil sırtı da katı damağa yaklaşır, havanın dil ortasından sızmasından meydana gelir. Örnek: Jale, Japon, jandarma, jambon, jelâtin, jeoloji, jeolog, j jest, jilet, jübile, jüri.Halk arasında (j) ünsüzünün (c) olduğu görülür. **Örnek**:Japon- Capon, jandarma - candarma, panjur = pancur, jurnalcı = curnalcı,

Ji Je Ja Jo Ju Jö Jü Ji

Jij Jej Jaj Joj Juj Jöj Jüj Jıj

Jir Jer Jar Jor Jur Jör Jür Jır

Jil Jel Jal Jol Jul Jöl Jül Jıl

Jip Jep Jap Jop Jup Jöp Jüp Jıp

Jis Jes Jas Jos Jus Jös Jüs Jıs

Japon jeolog jiletini jurnalıyle jüriye verdi.

K

Dil sırtının damağın gerisini, bir de damağın daha ön kısmını kapatmasıyla meydana gelir. İnce ünlülerle damağın ön kısmından kalın ünsüzlerle ise arka kısmından çıkar. **Örnek1**: Kel, kir, kör, kâtip kâhya, **Örnek2**: Kaba, kaya, kaçak, kadastro, kadın kadife, kalp, kal

Ki Ke Ka Ko Ku Kö Kü Kı

Kik Kek Kak Kok Kuk Kök Kük kık

Kil Kel Kal Kol Kul Köl Kül Kıl

Kir Ker Kar Kor Kur Kör Kür Kır

Kip Kep Kap Kop Kup Köp Küp Kıp

Kit Ket Kat Kot Kut Köt Küt Kıt

Kara ketenlik külahlı kuş kara kediyi yedi

L

Dil ucu damağın ön kısmına(lale), bir de daha gerisine(olay) dayanır, hava dilin yanlarını titreterek sızar. **Örnek**: lâbirent, lâboratuvar; lâcivert; lâçka, lâdes, lâf, lâkap, lâhana, leylâk, leziz, limon, lise, litografya, liyakat, löca, lödos, lökanta, lokma, lökomotif, lösyon, löş,

Li Le La Lo Lu Lö Lü Lı

Lil Lel Lal Lol Lul Löl Lül Lıl

Lir Ler Lar Lor Lur Lör Lür Lır

Lip Lep Lap Lop Lup Löp Lüp Lıp

Lit Let Lat Lot Lut Löt Lüt Lıt

Lin Len Lan Lon Lun Lön Lün Lın

(L) ünsüzü bazı kelime ortalarında ve sonlarında kaybolur, **Örnek**: Nası şey = nasıl şey, kak ordan = kalk ordan, Adi konuşmada (r) ünsüzünün (l) olduğuna sık rastlanır. Buna (Leleşme) denir.Önek: Birader-bilâder, Berber-belber, servi - selvi, serbest = selbes, bâri = bâli, diye= diyelek, kerli ferli = kelli felli, zemberek -zembelek, merhem - melhem, terlik = tellik, amerikan = amelikan

M

Dudakların birleşip açılması ve damağın hafif alçalmasıyla meydana gelir. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Maalesef, macera, maç, madalya, maalmemnuniye, maarif, modern, mücevher, madenî, manzume, müzakere, mütemmim

Mi Me Ma Mo Mu Mö Mü Mı

Mip Mep Map Mop Mup Möp Müp Mıp

Mir Mer Mar Mor Mur Mör Mür Mır

Mil Mel Mal Mol Mul Möl Mül Mıl

Min Men Man Mon Mun Mön Mün Mın

Mim Mem Mam Mom Mum Möm Müm Mım

Muhallebici melankolik Mısırlı Mirza modern mösyöyle Muradiyede müzik dinledi

N

Dilin damağın ön kısmına, diş köklerine dayanıp açılmasıyla meydana gelir: Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Nasır, nadan, nadide, nafaka, nafile, naftalin, nakil, nakit , nal nalbant, namaz, namus, nankör, narin, narkoz, nâsihat, nâzım, nazik, nesir, nezaket, nilüfer, nisan

Ni Ne Na No Nu Nö Nü Nı

Nip Nep Nap Nop Nup Nöp Nüp Nıp

Nil Nel Nal Nol Nul Nöl Nül Nıl

Nir Ner Nar Nor Nur Nör Nür Nır

Nim Nem Nam Nom Num Nöm Nüm Nım

Nin Nen Nan Non Nun Nön Nün Nın

Namlı nane nini nini naneleri numaraladı

P

Dudakların birleşip açılmasıyla ve açılma sırasında dışarıya hava fırlamasıyla meydana gelir. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Paça, paçavra, paket, pala, palamut, panorama, pansiyon, pantolon, papatya, paragraf, paramparça, paraşüt, paratoner, parazit, patinaj, pedagoji, plak, plaka, plan, planör, politika, porselen, porsiyon, program, projeksiyon, protesto, psikoloji,

Pi Pe Pa Po Pu Pö Pü Pı

Pip Pep Pap Pop Pup Pöp Püp Pıp

Pil Pel Pal Pol Pul Pöl Pül Pıl

Pir Per Par Por Pur Pör Pür Pır

Pit Pet Pat Pot Put Pöt Püt Pıt

Pis Pas Pos Pus Pös Püs Pıs

Palavracı peltek pısırık pişkin poturlu porsuk pulcu püskürdü.

R

Dil ucunun yukarıdaki kesici dişlere yakın noktayla meydana getirdiği kapağın bir çok defa açılıp kapanmasıyla meydana gelir. Kelime başında bulunan (R) kolay söylenir. Fakat kelime sonlarındaki (R) ünsüzlerine önem verilmezse anlaşılması güç olur. **Örnek**: Rabıta, radyatör, radyografi, rahat, roket, raket, ramazan, randevu raptiye, rol, reçete, rehber, rehin, rejisör, rakip, reklâm, rekor, repertuvar, reverans, rezonans, riyakâr, romatizma, rota, rozet, röportaj, rûya, rûzgâr,

Ri Re Ra Ro Ru Rö Rü Rı

İr Er Ar Or Ur Ör Ür Ir

Rir Rer Rar Ror Rur Rör Rür Rır

Tir Ter Tar Tor Tur Tör Tür Tır

Fri Fre Fra Fro Fru Frö Frü Frı

Gri Gre Gra Gro Gru Grö Grü Grı

Radyolu ressam Ramis Rasimin romanıyla röportaj yaptı

S

Dudaklar açıktır, dilin ucu alt diş köklerine yaklaşır ve hava dilin arasından tonsuz olarak sızar. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Sap, saat, sabah, sabotaj, saman, servis sıska, seksek senaryo, stüdyo, spiker, smokin, hassas, kasa gibi...

Si Se Sa So Su Sö Sü Sı

Sil Sel Sal Sol Sul Söl Sül Sıl

Sir Ser Sar Sor Sur Sör Sür Sır

Sis Ses Sas Sos Sus Sös Süs Sıs

Siş Seş Saş Soş Suş Söş Suş Sış

İsi Ese Asa Oso Usu Ösö Üsü Isı

Sandıklıda sepetleri sıralı simitçi sofrada sökülen sucukları süpürdü

Ş

Dişler birbirine, dil sırtı da katı damağa yaklaşır, hava dilin ortasından çıkar. Örnek: şantaj, şantiye, şafak, şahin, şakşakçı, şimendifer, şimşek, şarapnel, şarjör, Şifre, şövale, şüphe, şölen,

Şi Şe Şa Şo Şu Şö Şü Şı

Şil Şel Şal Şol Şul Şöl Şül Şıl

Şir Şer Şar Şor Şur Şör Şür Şır

Şis Şes Şas Şos Şus Şös Şüs Şıs

Şiş Şeş Şaş Şoş Şuş Şöş Şüş Şış

Şiz Şez Şaz Şoz Şuz Şöz Şüz Şız

Şamlı şemsek şimşir şafak şakşaklandı

T

Dilin damağın ön kısmına diş köklerine dayanıp açılmasıyla meydana gelir:. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. Örnek: Tabak, taban, tabela, tablet, tablo, talih, tarih, tapu, tatil, teklif, tekzip, telefon, teleskop, televizyon, telgraf, temenni, tempo, temsil, tentene, tepki, terlik, termos, testere, transatlantik, transformatör, trapez, titiz, tiyatro, tren, tribün, turp, turnike, tünel,

Ti Te Ta To Tu Tö Tü Tı

Tik Tek Tak Tok Tuk Tök Tük Tık

Tir Ter Tar Tor Tur Tör Tür Tır

Tit Tet Tat Tot Tut Töt Tüt Tıt

Tis Tes Tas Tos Tus Tös Tüs Tıs

Tiş Teş Taş Toş Tuş Töş Tüş Tış

Tatar tepsici tıknaz titiz Tosun tömbekici tulumbacıyla tütün tüttürdü.

V

Üst kesici dişler alt dudağın üstüne dokunur. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Vade, vadi, vagon, vahşi, vakit, vantilâtör, vapur, varil, varis, vasiyet, velvele, vergi, vestiyer, vesvese,

Vi Ve Va Vo Vu Vö Vü Vı

Viv Vev Vav Vov Vuv Vöv Vüv Vıv

Vil Vel Val Vol Vul Völ Vül Vıl

Vir Ver Var Vor Vur Vör Vür Vır

Vis Ves Vas Vos Vus Vös Vüs Vıs

Viş Veş Vaş Voş Vuş Vöş Vüş Vış

Velveleli vasi vesvese vadide vagon verdi

Y

Dil ortasıyla ön damak arasından çıkar. Dilimizde kelime başında ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**: Yaba, yaban, yağmur, yalan, yamyam, yankı, yan, yarış, yaz, yaş, yangın, yayan, toy, çay

Yi Ye Ya Yo Yu Yö Yü Yı

Yiy Yey Yay Yoy Yuy Yöy Yüy Yıy

Yil Yel Yal Yol Yul Yöl Yül Yıl

Yir Yer Yar Yor Yur Yör Yür Yır

Yis Yes Yas Yos Yus Yös Yüs Yıs

Yiz Yez Yaz Yoz Yuz Yöz Yüz Yız

Yalvaçlı yelpazeli yıldız yirmi yoksul yörükle yumurtalarını yükledi.

Z

Dilin ucu alt diş köklerine yaklaşır, hava dilin arasından tonlu olarak çıkar. Kelimelerin başında, ortasında ve sonunda bulunur. **Örnek**; Zafer, zahire, zahmet, zakkum, zalim, zaman, zambak, zamk, zar, zarar, zarf, zemzem, zenci, zerdali,

Zi Ze Za Zo Zu Zö Zü Zı

Zip Zep Zap Zop Zup Zöp Züp Zıp

Zil Zel Zal Zol Zul Zöl Zül Zıl

Zir Zer Zar Zor Zur Zör Zür Zır

İzi Eze Aza Ozo Uzu Özö Üzü Izı

Ziş Zeş Zaş Zoş Zuş Zöş Züş Zış

DUYGULU SÖYLEYİŞ

Bir taraftan ses gürlüğünü, hareketi ve bükümü araştırmaya devam edelim. Kısacası bütün anlatıma yardımcı öğeleri bir arada söyleyelim: "Oh! Çok şükür! Artık gülüp eğlenelim!"

Bu cümlede canlı, neşeli, sevinçli ve taşkın bir anlatım var. O halde ton az çok yüksek, büküm hemen hemen kıvrak, hareket çabuk, ses kuvvetli, değer kelimesi "gülüp eğlenelim" üzerinde.

Şimdi de bu cümleyi söyleyelim; "Ah! Ne felaket Yarabbi!"

Bu cümle diğerine göre değişiktir. Bir kederi bir acıyı bildirir.Ses zayıflar, ton da alçalır, büküm "Yarabbi" kelimesinde düşer. "Ne felaket" sözü de değer cümlesi olur.

Değer kelimesi üzerinde yeri gelince durulacaktır. Şimdi ise bükümü elde etmeye çalışalım. Birazdan okuyacağımız, birbirine zıt hislerin anlatıldığı cümleler üzerinde çalışarak doğallığı bulalım:

Emir Verme-Yalvarma

Haydi! Çabuk buraya gelin.

Ne olur, size yalvarırım beni dinleyin.

Merhamet-Gaddarlık

Zavallı yavrucak. Bu yaşta bu acıyı çekmek...

Of, ne berbat! Bir köpek gibi kafa şişiriyor.

İnanc-Kuşku

Bu ilerleme gün gibi ortada; ona tüm varlığımla inanıyorum.

Eh belki öyledir ama bunun varlığını kim ispat edebilir?

Böbürlenme-Alçak Gönüllülük

Bu işin ustası, hem de biricik ustası benim.

Ben neyim, hiç ben onlarla bir tutulabilir miyim?

Sevgi-Kin

Sizi çok seviyorum.

Onun varlığından da hatıralarından da nefret ediyorum.

Endişe-Kaygısızlık

Ona karşı o kadar büyük bir sevgim var ki...

Hıh! Ne olacak, aşağılık yaratık.

Karşı Durmak-Bovun eğmek

Hayır, bana hiçbir şey yapamazsın.

Ne istersen yap, hepsine boyun eğeceğim.

Hayranlık-Nefret

Yarabbi, ne güzellik!

Püf! Ne bayağılık!

Cesaret-Korku

İster on, ister yirmi kişi olsun, bekliyorum.

Eyvah! Görmüyor musunuz, hayatımız tehlikede. Zevk Alma-Acı Duyma

Oh! Ne hoş, mis gibi kokuyor.

Ay! Çok acıtıyorsunuz.

Hiddet-Tedbirli Davranma

Nasıl beni böyle yapayalnız bırakıp gidiyorsunuz ha!

Hemen karar vermemek gerek; iyice düşünelim.

Alay-Ağırbaşlılık

Söylediklerinizi nasıl anlayabilirim? Bunlar birer deha eseri.

Size yemin ederim ki söylediklerim ciddidir.

İrade-Zayıflık

Gece gündüz, bütün gücümle çalışacağım.

Benim savaşma gücüm yok.

Hınç-Acıma

Şunu iyi bilin ki bu ona çok pahalıya mal olacak.

Zavallı adamlar! Artık onlardan ne isteyebilirim?

Üzüntü-Üzüntünün Geçmesi

Allahım, nedir bu başıma gelenler!

Çok şükür! Artık korkacak bir şey kalmadı.

Acık Kalplilik-İki Yüzlülük

Düşündüğümü size açıkça söylüyorum.

Sizin tarafınızdan beğenilmek için, dünyanın bütün servetini feda ederdim.

İstek-İsteksizlik

Ah! Eğer o benim olsaydı!...

Aman! Ne yapayım, olmazsa olmasın.

Zafer-Yenilgi

İsteklerimin son haddini buldum.

Her şeyimi kaybettim, şerefimi de.

Aşırı Vericilik-Bencillik

Alınız, alınız. Bana bu kadarı yeter.

Başkalarından bana ne! Ben acı çekmeyeyim de...

Sabır-Sabırsızlık

Acelemiz yok. İstediğiniz zaman.

Çabuk olun, kaybedecek bir saniyemiz bile yok!

Tehdit-Vaat

Eğer böyle söylenip duracaksan, yıkıl karşımdan.

Neyim varsa hepsini sana vereceğim.

Hayret-Kayıtsızlık

Nasıl! Siz mi? Sahiden siz misiniz?

Pekala zaten böyle olacağı belliydi.

Harekete Geçirme-Yapıştırma

Ha gayret! Atıl! Bir hamle daha!

Hişt, hişt! Kendinize geliniz, sakin olunuz.

Pişmanlık-Taşkınlık

Gece gündüz kendime soruyorum; " Bunu nasıl yaptım?" diye.

Evet, bunu yapacağım işte o kadar.

Ümit-Ümitsizlik

Evet, herkes bu işte kazanacağımı söylüyor.

Artık her şey bitti, kurtuluş çaresi yok

ALIŞTIRMA-1

Kurt hemen kadının üzerine atılmış, gözünü açıp kapayıncaya kadar kadıncağızı parçalamış, yutmuş. Meğer üç günden fazladır açmış da. Ondan sonra kapıyı kapamış gidip büyük annenin yatağına yatmış, başlamış Al Başlıklı Çocuğu beklemeye. Bir vakit sonra da kız gelip kapıyı vurmuş: "Tak, tak!"

-" Kim o?"

Kurt'un koca sesini duyan Al Başlıklı Çocuk önce korkmuş, sonra büyük annesi nezle olmuş da ondan sanmış cevap vermiş:

- "Benim! Kızınız Al Başlıklı Çocuk! Annemin gönderdiği bir kase tereyağla bir çörek getirdim."

Kurt sesini biraz daha yumuşatarak seslenmiş:

- "İpi çeki ver de mandal düşüversin!"

Al başlıklı çocuk ipi çekmiş kapı da açılmış. Kurt içeri girdiğini görünce yorganın altına saklanıp demiş ki:

- "Çöreği, tereyağı kasesini teknenin üstüne koy da gel koynuma yat."

Al Başlıklı Çocuk soyunmuş, yatağa girmiş, sade yatakta, büyükannesinin soyunmuş halini görünce şaşırmış; Kurt'a:

1 "Büyükanne; ne kocaman kolların var?"

2 "Seni daha iyi kucaklamak için yavrum!"

1 "Büyükanne ne kocaman bacakların var?"

2 "Daha hızlı koşmak için yavrum!"

1 "Büyükanne ne kocaman kulakların var?"

2 "Daha iyi dinlemek için yavrum."

1 "Büyükanne ne büyük ve kocaman gözlerin var?"

2 "Daha iyi görmek için yavrum!..."

1 "Büyükanne ne kocaman dişlerin var?

2 "Seni yemek için!" demiş ve demesiyle, hain Kurt'un Al Başlıklı Çocuğun üzerine atılıp yemesi bir olmuş.

(CH.Perrault, Al Başlıklı Çocuk, Çeviren:Vildan Aşır Savaşır.)

.

ALIŞTIRMA-2

Biraz sonra okuyacağınız örnekte, hocanın gölü yoğurt yapabilme düşüncesi, görünüşte budalaca bir iştir. Ama dikkat edilirse bu anlamsız hareketin arkasında, insanlığın sönmek bilmeyen ümidi ve tutkusu gizlidir.

Bir gölün kenarında Hoca bir gün. Kendi kendine bir şeyler yaparmış; Epey yakınlarında da o gölün, Bir adamcağızın bir evi varmış. Tam da adam geçiyormuş oradan... Hoca, elinde kaşık, suya eğildiği an, Merak etmiş sormuş; "Hayrola Hoca? Böyle kendi kendine bu koskoca Gölün kenarında ne yaparsın ki?" Hemen bir doğrulup bakmış seninki; Sonra yeniden koyulup işine: "Merak mı ettin?.. Biraz büyükçe bir iş." "Anladık, büyükçe bir iş; ama ne?" "Göle biraz yoğurt mayası katsam; Şöyle bir iki kaşık.. Bir tutarsa yaşadık." Hiçbir şey anlamamış lâkin adam; "Göl, demiş, yoğurt mu olacak yani? Eh Hoca, pek ömür adamsın hani! Göl maya tutar mı? Olur iş mi bu? Gözüm çıksın sende de akıl varsa." Hoca kızmış: "Ben bilmez miyim onu? Elbet tutmaz...Ama ya bir tutarsa?..."

("Yoğurt Gölü", Nasrettin Hoca'dan.Orhan Veli Kanık)

(1)- Tam bir hafta oluyor, bir şişe kolonya alamadım...

(2)- Yok mu?

(1)- Hayır, var... Gördüğüm dükkandan alamadım...

(2)- Satmıyor mu?

(1)- Camekana koymuş, satmaz olur mu? Nasılsa saat uymuyor...

(2)-Vapur vakitlerinden olacak.

(1)- Hayır öyle değil. Garip bir hal!

(2)-Anlat, bakalım...

(Gülümseyerek)

(1)- Bir akşam geçiyordum... Gördüm... Erenköy kolonyası... Severim... Alayım dedim, elimde yük çoktu...Yarın dedim...Ertesi gün ilk vapurla gelmiştim...Belki akşam geçemem diye uğradım...Kapalıydı...Dükkanın yanında bir kunduracı var. Sordum. Hem çekicini vurdu hem de "Daha gelmedi, biraz geç gelir" dedi.

(2)- Dükkancı bizden mi?

(1)- Evet bizden!..O gün öğle tatilinde gittim.

(2)- Yine mi kapalı?

(1)- Hayır açık, açık ama kapısı kilitli. Yine kunduracıya sordum. Kaşlarını kaldırarak "Yemeğe gitmiş olmalı".dedi.

(2)- Canım, başka dükkanda yok mu?

(1)- Elbette var fakat ben buradan almayı arzuladım.

(2)- Arzu değil, inat!... Sonra?

(1)...O günü akşam saat dörtte kalemden çıktım... Doğruca soluğu orada aldım...Oh! Açık!..İçeriye girdim. Bir çocuk duruyor... Dedim ki:

(1)- Oğlum şu kolonya kaça?

(3)- Bilmem.

(1)-Usta nerede?

(3)- Dışarıya çıktı...

(1)- Nereye gitti?

(3)-Bilmiyorum...

(1)- Çabuk gelir değil mi?

(3)- Bilmem!

(1)- Mutlaka gelir değil mi?

(3)- Gelir...

(1)- Balık pazarına doğru yollandım... Öteberi aldım... Biraz da Eminönü'nde turfanda marul aradım, iki tane de ondan aldım. Elim yine doldu...Vapura gittim...Dün saat ikiydi, uzun uzadıya tarif ederek odacıyı yolladım...Gitti gelmez...Saat üç, üç buçuk.. En nihayet geldi, geldi ama eli yine boş!..

Dedim ki " Ne yaptın?"

(1)- Ne yapacağım, tam bir saat bekledim... Dükkanda bir çocuk var, ustan nerede diyorum, bilmem, diyor... Derken geldi... Dedim ki şu kolonya kaça? On sekiz, dedi... Verdiğin mecidiyeyi çıkardım... Ne mümkün? Camekan bir türlü açılmıyor... Sıkışmış... O iter, ben iterim, çocuk iter!

(2)- Yivleri pas tutmuş olacak !Sonra?

(1)- Sonrası bu!..Yarın gel, al, doğramacı getireyim de açtırayım demiş... Bu hal bütün merakımı mucip oldu...Dün bizzat yine uğradım...Yine o çocuk!.. "Oğlum yine ustan yok mu?"dedim. "Yok efendi!" dedi. Ama bu defa nereye gittiğini bildi, "Şimdi doğramacıya gitti..."dedi. Sen bu hale ne dersin?...

(2)- Bugün bir daha uğra da artık ümidini kes!..

(Eşkal-i Zaman, Nasip olmaz mukadderden ziyade. Ahmet Rasim)

Süresi, yani uzunluğu, kısalığı ile ilgili olan "nicelik'i vardır. Kelimelerde bu iki nokta birbirine karıştırılmamalıdır. Nicelik, bir hecenin uzunluğu ve kısalığı ile ilgilidir. Halbuki "şiddet" ise bir hecenin vurgusu ile ilgilidir.

Dilimizde süresi uzun olan heceler hep yabancı kelimelerde bulunur.

Örnek: Katil, cahil, kase, teamül, makbule, edebi, ziya, hazine, Sami, mücadele, muhabir gibi.

Bu kelimeler dilimizde yaşadıkça hangi hecelerin süresinin uzun olduğunu bilip yanlış söylememek için, kalıplarım ve hangi kökten geldiklerini anlamak gerekir. Türkçemizde "ğ" ünsüzü kendinden önce gelen ünlü üzerinde etki yaparak bulunduğu hecenin uzamasına sebep olur.

Örnek: Yağmur=yaamur, öğretmen=ööretmen, ağr=aar, ağlamak=aalamak, çağdaş=çaadaş, bağdaş=baadaş, ağabey=aabey, öğle=ööle, boğmak=boomak gibi

İlk hecelerde "y"nin de gevşeyip kendisinden önceki ünlüye etki yaparak heceyi uzattığı görülür.

Örnek: Böyle=bule, şöyle=şole, öyle=ole, söylemek=solemek gibi.

ALIŞTIRMA-3

Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen Türk istiklalini Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa e tmektir. M evcudiyetinin v e i stikbalinin y egane t emeli b udur. B u temel senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkan ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkan ve şerait çok

namusait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kast edecekler düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet, dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler. Millet fakru zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

KEMAL ATATÜRK (Nutuk, 1927)

ALIŞTIRMA-4

OTUZBEŞ YAŞ ŞİİRİ

Yaş otuz beş! yolun yarısı eder.

Dante gibi ortasındayız ömrün.

Delikanlı çağımızdaki cevher,

Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,

Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?

Benim mi Allahım bu çizgili yüz?

Ya gözler altındaki mor halkalar?

Neden böyle düşman görünürsünüz,

Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!

Hangi resmime baksam ben değilim.

Nerde o günler, o şevk, o heyecan?

Bu güler yüzlü adam ben değilim;

Yalandır kaygısız olduğum yalan

Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız;

Hatırası bile yabancı gelir.

Hayata beraber başladığımız,

Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;

Gittikçe artıyor yalnızlığımız.

Gökyüzünün başka rengi de varmış!

Geç farkettim taşın sert olduğunu.

Su insanı boğar, ateş yakarmış!

Her doğan günün bir dert olduğunu,

İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!

Her yıl biraz daha benimsediğim.

Ne dönüp duruyor havada kuşlar?

Nerden çıktı bu cenaze? ölen kim?

Bu kaçıncı bahçe gördüm tarumar?

Neylersin ölüm herkesin başında.

Uyudun uyanamadın olacak.

Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında?

Bir namazlık saltanatın olacak,

Taht misali o musalla taşında.

Cahit Sıtkı TARANCI

ARTİKULE ÇALİŞMASİ

Art – Ert –irt –irt- Ort- ört- Urt – ürt

Ark – Erk – Irk – Irk – Ork – örk – Urk – ürk

Arf – Erf – Irf – Irf – Orf – örf – Urf – ürf

Ars – Ers – Irs – Irs – Ors – örs – Urs – ürs

Pa – Fa – Ra – La – Ka Da – Ca – ça – Va – Ya

Dra – Dre – Dri – Dri – Dro – Drö – Dru – Drü

Ha – He – Hi – Hi – Hey – Hoy – Höy

H – Y DİKSİYON ÇALIŞMASI

H

Hİ	HE	HI	HA	HÜ	HÖ	HU	HO
HİÇ	HEÇ	HIÇ	HAÇ	HÜÇ	HÖÇ	HUÇ	HOÇ
HİF	HEF	HIF	HAF	HÜF	HÖF	HUF	HOF
HİL	HEL	HIL	HAL	HÜL	HÖL	HUL	HOL
HİR	HER	HIR	HAR	HÜR	HÖR	HUR	HOR
HİH	HEH	HIH	HAH	HÜH	HÖH	HUH	HOH

Y

Yİ	YE	YI	YA	YÜ	YÖ	YU	YO
YİÇ	YEÇ	YIÇ	YAÇ	YÜÇ	YÖÇ	YUÇ	YOÇ
YİF	YEF	YIF	YAF	YÜF	YÖF	YUF	YOF
YİL	YEL	YIL	YAL	YÜL	YÖL	YUL	YOL
YİR	YER	YIR	YAR	YÜR	YÖR	YUR	YOR
YİT	YET	YIT	YAT	YÜT	YÖT	YUT	YOT
YİY	YEY	YIY	YAY	YÜY	YÖY	YUY	YOY

H-Y

HİL	HEL	HIL	HAL	HÜL	HÖL	HUL	HOL
YİL	YEL	YIL	YAL	YÜL	YÖL	YUL	YOL
HİF	HEF	HIF	HAF	HÜF	HÖF	HUF	HOF

YİF	YEF	YIF	YAF	YÜF	YÖF	YUF	YOF
HİH	HEH	HIH	HAH	HÜH	HÖH	HUH	HOH
YİY	YEY	YIY	YAY	YÜY	YÖY	YUY	YOY

BOĞUMLAMA ÇALIŞMALARI

ÜNLÜLER

- ✓ (a)Abana´dan Adana´ya abarta abarta apar topar ahlatla ağdalı avuntucu ahmak Ahmet´in avandanlıklarını aparanlardan Acar Abdullah ile akıllı Abdi akşam akşam bize geldi.

- ✓ (ı) Iğdır´ın ığıl ığıl akan ılıman ırmağının kıyıları ıklım tıklım ılgın kaplıdır.

- ✓ (o) Okmeydanı´ndan Oğuzeli´ne otostop yap;
- ✓ Oltu´da volta at, olta al; Orhangazi´de Orhanelili Orhan´a
- ✓ otostopluk öğret; sonra da Osmancıklı Osman´a
- ✓ otoydu, totoydu, fotoydu, dök!

- ✓ (u) Uluborlulu utangaç Ulviye ile Urlalı uğursuz Ulvi uğraşa uğraşa Urfa´daki urgancılara uzun uzun, ulam ulam urgan sattılar.

- ✓ (i) İbibiklerin ibiklerini iyice iyileştirmek için İstinyeli istifçi Ibiş´in istif istiridyeleri mi, yoksa, İskilipli İspinoz işportacı İshak´ın işliğindeki ibrişimleri mi daha iyi, bilemiyorum.

- ✓ (e) Eğer Eleşkirtli eleştirmen Eşref ile Edremitli Bedri´yi Eğe´nin en iyi eğercisi biliyorlarsa, ben de Ermenekli Erdem Ergene´nin en iyi elektrikcisidir derim.

- ✓ (ö) Özbezön´ün özbeöz Ödemişli öngörülü öğretmeni Özgüraslan ile Özgüluslan özellikle özerk ön öğretimde öylesine özverili, övünç verici ve övgüye değer kişiler ki, hani tüm öğretim örgütleri içinde en özgün örnek onlardır diyebilirim.

- ✓ (ü) Ürdünlü ünlü üfürükçü Üryani, Ünye, Üsküdar,
- ✓ Ürgüp üzerinden ûlküdeşlerine üstüpü, üstübeç, üvez, üzüm,
- ✓ üzengitaşı ve üzünç götürürken, Üveyik´ten *ürüyerek*,
- ✓ üvendirelerini sürüyerek yürüyen üçkağıtçı ütücülerin
- ✓ ürküntü üreten ünü batasıca ünlemleriyle ürküverdi.
- ✓

<u>ÜNSÜZLER</u>

- ✓ (f) Farfaracı Fikriye ile favorili fasa fiso Fahri Fatsalı Fatma´yı görünce, fesleğenci feylesof Feyyaz´ı, fındıkçı Ferhunde´yi anımsayarak feveran ettiler. Felemenkte Felemenklerin Felemenkçe mi konuştuklarını düşüne düşüne fertliği çektiler.

- ✓ (p) Pohpohçu pinti Profesör pofur pofur pofurdayarak hınçla tunç çanak içinde punç içip pülverizatör prospektüsünü papazbalığı biblosunun berisindeki papatya buketinin bu yanına bıraktıktan sonra pâlas pandıras Pülümür'le Pötürge'den getirdiği pörsük pötikare pöstekiyi Palulların Pıtırcık pazarında partenogenes pasaparolası ile pertavsız pervasız pervaz peyzajını ve peronospora pestenkerani pestilini posbıyıklı pisboğaz pedagoga Pınarbaşı'nda beş etti.

- ✓ (m) Marmara´daki Marmarisli mermerciler mermerciliği
- ✓ meslek edinmişler, ama Mamak´taki mamacılar manyetizmacılıkla
- ✓ marmelâtçılığı meslek edinememişler.

- ✓ (v) Vırvırcı Vedia ile vıdı vıdıcı Veli velinimeti vatman Vahit e vilâyette veda edip Vefâ ya doğru vaveylâsız, velevasız velespitle volta vururlarken voleybolcu Vatran virtüöz Vicdanî ve Viranşehirli vatansever viyolonselist Vecibe ile karşılaştılar.

- ✓ (b) Babaeskili babacan Bahri Beberuhi Bedri ile bıyıksız bıçkıcı bıngıldak Bahir´in Bigadiç´teki bonbon bonmarşesine varmışlar, o adadakilerin yüzlerine bön bön bakarak, büyülü büyük buhurdanlığı buğulu buğulu boşaltıp bomboş bırakmışlar, sonra da Bodrumda gözden kaybolmuşlar.

- ✓ (s) Sazende Şazi ile zifoz Zihni zaman zaman sizin sokağın sağ köşesinde sinsi sinsi fiskoslaşarak sizî zibidi Suzi´ye sonsuz ve sorumsuz sorgun ederler. Sason´un

susuz sazlıklarında badece soğanla sarımsak yetişebileceğini söyleyen Samsunlu sebzecilerin sözüne sizler de sessizce ve sezgilerinize sığınarak inanabilirsiniz.

- ✓ (ş) Şavşatlı Şaban, Şarkışlalı şipşakçı Şekip, Şişhane´den şeytankuşunu, şiş şiyeyi şişlemiş, şiye keşişe şiş demiş.

- ✓ (ç) Çatalağzı´nda çatalsız Çatalcalı çatalcının çarpık çurpuk çalçene Çoruhluya çarptırmasına ne dersin? Çatalca´da topal çoban çatal yapıp çatal satar, nesi için Çatalca´da topal çoban çatal yapıp çatal satar? Karı için Çatalca´da topal çoban çatal yapıp çatal satar.
- ✓ Çarık çorap dolak, ben sana çarık çorap dolak mı dedim.

- ✓ (l) Leyla ile Lalelili Lale´ye leblebi ile likör ikram etmiş. Lüpçüler,1ütfen lüzumlu lüzumsuz lakırdıları bırakın da lüzferle rızk, rot, rop, rint, ring, ray, radyoaktivite nedir diye konuşun.

- ✓ (z) Zonguldaklı Zaloğlu Zöhre´nin kızı Zühal, zibidi Zeki´ye ziyafet zerk etti.

- ✓ (s, t, z) Sedat Tınaz´ın tasası suratsız teyzesine rastlama sezen sıska sülük tazısını tuz tortusu tütsüsüııe tutmasıydı.

- ✓ (ş, s) Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, 0rtadaki soğuk su su şişesi.

- ✓ (c) Cemil, Cemile, Cemal cumaları cilacı cüce Canip´in cicili bicili cumbalı ciltevinde cümbür cemaat cacıklı civcivle cücüklü cacık yerler sonra da Cebecili

cingöz coğrafyacının cinci ciciannesinin cırcırböceğini dinlerler. Ocak kıvılcımlandırıcılarından mısın, kapı gıcırdatıcılarından mısın? Ne ocak kıvılcımlandırıcılarındanım, ne kapı gıcırdatıcılarındanım.

- ✓ (d) Dadaylı dadımın Dodurgalı düdük delisi dedesi diline doladığı dedbebeli dedim dedisiyle dırdırını dilinden düşürüp de bir kez olsun doya doya düden diyemeden, düdenin dallara doldurduğu doyumlu yemişlerden doyasıya yiyemeden darıdünyadan göçüp gitti.

- ✓ (k -i-u) Kilisli kikirik kilimci Kilizmanda´ki kilitli kilisede kimliğini kimseye sezdirmeden kucak kucak kuskuslu kuşkonmazı kukumav kuşuna, kişiliksiz kulağakaçan kirliğ kirloz kirpiye de Kuşadası´nın kuşhanesindeki kuş başlı kuşbazla birlikte önce kişnişli kuşüzümünü, sonra da Kumla´nın kumlu kumlu kuşkirazını yutturmuş.
- ✓
- ✓ (k-ı-i) Kınıklı kılıbık kırpıntı Kıyasettin, Kırımlı kılkuyruk kıtmiri kıkır kıkır kıkırdatarak küskütük küçümen küfeci külhaniyle külüstür Kürşat´ı külünklü küngür üstüne küttedek devirdi.
- ✓ Kırıkhan'daki kırıkçı kırçıl kargın kırgın kırıkçısı kırmızı kırda kıkır kıkır kıkırdayarak Kırımlı kıkırdakçının kızıl kırlangıçlarını kışın kırlarda
- ✓ Kırgızlı kırpıntıcı kırışık Kırımtov´un kırıkkıraklarıyla besliyormuş.

- ✓ (k-o-ö) Koca kokoz kokainman kokorozlana kokorozlana
- ✓ Kazablankalı kozmonota kök, kok, köken, kokot, kök sökmek,
- ✓ kokoreç, kökmantar, köknar, köçekçe, körkandil, krematoryum,

- ✓ kösnüklük ne demek diye sormuş.

- ✓ (y) Yalancıoğlu yalıncık yayladığının yahnisini yağsız yiyebilirse de yayladığının yağlı yoğurdundan, Yüksekova´nın yusyumru yumurta yumurtlayan tavuklarından, bir de yörük ayranıyla yufkasından asla vazgeçemez.
- ✓ (g) Güneyli girgin gammaz Galip Gavurdağı´nda güpegündüz galeyana gelmiş de Gülgiloğlu Gaziantepli gazup gazinocuyu Gölköylü gitaristle birlikte Gümüşhane´ye göndermiş. Geçen gece Gemerek´ten Gediz´e gelen Gebzeli gezginci gizemcilerden gitarist General Genzel, gençlere, gerçekdışılıkla gerçeklik dışı ilişkiler arasında ne gibi bir geçerlilik gerçekliği olduğunu sordu.

- ✓ (k, g) Galata kulesi kapısı karşısındaki kuru kahvecinin gıgısı çıkık, dişi kırık, kurbağa kafalı, karakoncolos kalfası Hakkı karışıklığa getirip kahveye kavruk kakule kırığı kattı.

- ✓ (h) Hahamhanede hahambaşı hahamı homur homur homurdanır görûnce, hemencecik heyecanlandı, hızlandı, hoşnutsuz hırçın halhallarla halkaları, halatları hallaçlara verdi.

- ✓ (b- p- d-y) Batı tepede tahta depo dibinde beytutet eden pullu dede tekkesinden matrut bitli Vedat, dar derede tatlı duttan dürülü pide yutup pösteki dide dide dört ayda dört türlü derde tutuldu.

- ✓ (b-p)Bir pirinci birinci buluşta bir inci gibi birbirlerine bağlayıp Perlepe berberi bastıbacak Bedri ile beraber Bursa bağrına parasız giden bu paytak budala, basası topal Badi´den biberli bir papara yedi.

- ✓ (b-d) Baldıran dalları ballandırmalı mı, ballandırılmamalı mı? Sonra o bala daldırılan baldıran dalları dallandırılmalı mı, ballı dalla dallandırılmamalımı?

- ✓ (t-d) Titiz, temiz, tendürüst dadım; tadını tattığı tere demetini dide dide dağıttı da hiddetinden hem dut dalında takılı duran dırıltı düdüğünü öttürdü, hem de didine didine dedim dedi, dedim dedi dedi durdu.

- ✓ (t-ç-s) : Üstü üçtaşlı taç saplı üç tunç tası çaldıran mı çabuk çıldırır, yoksa iç içe yüz ton saç kaplı çanı kaldıran mı çabuk çıldırır?

- ✓ (ü-r)Ürdünlü ünlü üfürükçü Üryani, Ünye, Üsküdar, Ürgüp üzerinden ülküdeşlerine üstüpü, üstübeç, üvez, üzüm, üzengitaşı ve üzünç götürürken, Üveyikten ürüyerek, üvendirelerini sürüyerek yürüyen üçkağıtçı ütücülerin ürküntü üreten ünü batasıca ünlemleriyle ürküverdi.

- ✓ (h-m)Hahamhanede hahambaşı hahamı homur homur homurdanır görünce, hemencecik heyecanlandı, hızlandı, hoşnutsuz hırçın halhallarla halkaları, halatları hallaçlara verdi.

- ✓ (b-r)Bir pirinci birinci buluşta bir inci gibi birbirlerine bağlayıp Perlepe berberi bastıbacak Bedri ile beraber Bursa bağrına parasız giden bu paytak budala, basası topal Badiden biberli bir papara yedi

- ✓ (g-l)Gül dibi bülbül dili gibi, gül dibi bülbül dili.

- ✓ Şu karşıdaki kara kuru kavak, karardın mı ey kara kuru kavak, sarardın mı ey kara kuru kavak!

ANLATIMDA DOĞALLIK

ANLATIM, DOĞALLIK

Şimdiye kadar, diksiyonda ses aletinin yeri ve görevleri üzerinde çalışmalar yaptık. Bundan sonra diksiyonun anlatımla ilgili bölümlerine geçeceğiz. Bütün öğretmenlerin anlatımla ilgili tavsiye etmesi gereken kural şu olmalıdır: "Konuşur gibi okumak ve manzume söylemek."

Ancak, bu tavsiye söylendiği kadar kolay uygulanmayabilir. Çünkü, bizde yerleşmiş bir manzume ve nutuk söyleme şekli vardır. Bu şekil, cümle sonlarını ve uyakların bükümlerini yüksekte bırakıp, kelimelerin vurgularını değiştirerek cümleleri "yapma" bir bükümle söyleme şeklidir.

İşte bu şekilde söz söyleme bizi doğallıktan uzaklaştırır. Yalnız şu da unutulmamalıdır ki, doğallık ne boğumlamada ihmal ne de bayağılığa düşmektir. Birçok öğrenci, doğal olmayı laubali ve gevşek davranmakla elde edeceğini sanır. Oysa en iyi yöntem her okunan veya söylenen cümleden sonra kendimize şu soruyu sormaktır: "Bu cümleyi günlük yaşayışımda da böyle mi söylerdim?" En ufak bir kuşkumuz olduğunda ise

uygun hareket ve bükümleri buluncaya kadar o cümleyi tekrarlamalıyız. Böylece okuma ve ezbere söyleme edasından kurtularak doğal söylenişi elde edebiliriz. Bu kolay olmasa da sabırla çalışmak, ısrarla üzerinde durmak bize çok şey katacaktır.

Alışılagelen bir söz:

Herkesin sıklıkla kullandığı ve "havadan sudan konuşma" diyerek nitelediğimiz sade cümleler üzerinde, sesin bükümündeki büküm değişmelerini göz önünde tutarak, çeşitli denemeler yapabiliriz. "Hava güzel" cümlesini ele alalım. Bu, sadece gözlemdir. Oysa, havanın güzel olmasından duyduğumuz hayranlığı anlatmak için söylediğimiz "hava ne güzel!" cümlesinde, sesin bükümü birinci cümledekinden oldukça farklıdır.

Çeşitli duyguları birbirinden çok farklı görünmeyen cümlelerle anlatabiliriz:

Şüpheli

Eh! Belki hava güzelleşir.

Şakacı

Evet, bugün hava güzel ama ördekler için.

Münakaşacı

Hava güzel diyorsunuz demek? Pek iyimsersiniz doğrusu.

Kızgın

Hava güzel ama biz dört duvar arasında kapalıyız.

Şefkat

Hava güzel. Sokağa çıkalım, canım. Hava alırsan iyileşirsin.

Hüzünlü

Hava güzel ama kederini artırmaktan başka bir işe yaramıyor.

Açığa vurma

Ne yapalım ben bahsi kaybettim: Hava güzelleşti.

Öfkeli

Kahretsin! Hava güzelleşti.

Şimdi de havanın kötü olduğunu bildiren cümlelerde doğallığı yakalayalım Kesin inanç

Hava artık güzelleşmez, buna eminim.

Küçümseme

Buranın havası hep böyledir. Artık düzelmez.

İtirazla

Müsaadenizle hava güzel değil.

Sora cümlelerine geçelim:

Bilmeden sormak

Hava güzel mi?

İyice bilmeden sormak

Hava güzel değil mi?

Güvensizlik

Havanın güzelleşeceğine inanıyor musunuz?

Alay

Bu havaya güzel mi diyorsunuz? Pek iyimsersiniz doğrusu.

Sabırsızlık

Ah! Ne zaman hava güzelleşecek acaba?

Muzafferce

Oh! İşte ben hava güzelleşecek demedim mi?

Neşe ve memnunluk

Oh! Hava ne güzel!

Hayranlıkla

Aman, hava ne kadar güzel. Her taraf pırıl pırıl parlıyor.

İnce ve zarif bir şekilde belirtiler sevinç

Hava ne kadar güzel! Bizi müşrik bir el gibi okşuyor.

Örnek olarak verilen bu cümlelerden başka cümlelerle de duygularımızı doğallıkla ifade edebiliriz. Belki ince hislerin anlatımında güçlük çekilebilir. Ayrıca şunu da bilmek gerekir ki cümlelerin anlatılmasında -genel olarak- bükümlerin kuralları olmakla birlikte, kesin olarak aynı şekilde konuşan iki kişi bulunamaz. İşte bunun için de öğretmeninizin, sizi herhangi bir söyleme şekline zorlaması doğru değildir. Çünkü

bu tavır, "yapma" bir büküm meydana getirecektir. Konuşurken yaptığımız ses bükümleri düşünce ve duygularımıza uyar. Onun için çalışırken de doğal bükümü uygulamak doğru olacaktır.

En ince noktalarına kadar doğal konuşabilme ve bütün duyguları aktarabilme ancak çok çalışmakla başkalarının konuşmalarına dikkat etmekle, ses tonunun ne zaman yükselip alçalacağı, hareketin ne zaman çabuklaşıp ağırlaşacağı, hangi kelime veya hece üzerinde vurgu yapılacağının iyice anlaşılmasıyla mümkün olacaktır.

YAZIMI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLER

yanlış	doğru	yanlış	doğru	yanlış	doğru	yanlış	doğ
orjinal	orijinal	bürüt	brüt	herkez	herkes	espiritüel	espritü
acaip	acayip	parentez	parantez	müsade	müsaade	elektirik	elektrik
kiprik	kirpik	kirbit	kibrit	traş	tıraş	faranjit	farenjit
poğça	poğaça	beysbol	beyzbol	kanape	kanepe	göz yaşı	gözyaş
afferin	aferin	atelye	atölye	hemşeri	hemşehri	heralde	herhal
afedersin	affedersin	diyince	deyince	iddaa	iddia	madem ki	maden
ayidat	aidat	idooloji	ideoloji	silahşör	silahşor	güpür	kupür(e)
makine	makine	çeğiz	çeyiz	diyer	diğer	kolestiröl	koleste
yalnış	yanlış	çiy	çiğ(pişmemiş)	komser	komiser	lavballi	laubali
atmış	altmış	çukulata	çikolata	süvter	süveter	malesef	maales

matamatik	matematik	eşortman	eşofman	höparlör	hoparlör	metod	metot
süpriz	sürpriz	taktir	takdir	isbat	ispat	raslantı	rastlan
yanlız	yalnız	devriyaj	debriyaj	şarz	şarj	tabıldot	tabildo
müsayit	müsait	deynek	değnek	ıstırap	ızdırap	stajer	stajyer
sömestr	sömestir	cüppe	cübbe	acenta	acente	nalet	lanet
şöför	şoför	dayire	daire	cimnastik	jimnastik	sezeryan	sezarye
antreman	antrenman	sandiviç	sandviç	insiyatif	inisiyatif	zerafet	zarafet
pröfesör	profesör	dersane	dershane	ıskonto	iskonto	pilaj	plaj
apandist	apandisit	hulya	hulya(hayal)	fılöresan	floresan	şohpen	şofben
ropörtaj	röportaj	döküman	doküman	adevat	edevat	ayrobik	aerobi
sandelye	sandalye	karekter	karakter	Alel acele	alelacele	motorsikle t	motosi
ahçı	aşçı	fasülye	fasulye	orotoryo	oratoryo	vejeteryan	vejetar
tendürdiyot	tentürdiyot	egsoz	egzoz	dinazor	dinozor	prosüdür	prosed
öğe	öge	karnıbahar	karnabahar	ard arda	art arda	no	nu
piriket	briket	entellektüel	entelektüel	koperatif	kooperatif	gider ayak	gideray
kontür	kontör	eşşek	eşek	bilimum	bilumum	eylence	eğlenc
kangıren	kangren	filim	film	ünvan	unvan	çarpraz	çapraz
usülsüz	usulsüz	çiyan	çıyan	eşkiya	eşkıya	sinama	sinema
pardesü	pardösü	fülüt	flüt	klavuz	kılavuz	çünki	çünkü

şevkat	şefkat	kardolap	gardırop	ahpap	ahbap	folklör	folklor
laboratuar	laboratuvar	aliminyum	alüminyum	espiri	espri	kolanya	kolony
and	ant	kurdela	kurdele	çipura	çupra(balık)	kontaplak	kontrp
makina	makine	vejeteryan	vejetaryen	adele	adale	palyanço	palyaç
meyva	meyve	gurup	grup	baş ucu	başucu	saatler olsun	sıhhatl olsun
bisküvit	bisküvi	mönü	menü	konservatuar	konservatuvar	hayel	hayal
bodro	bordro	hallüsinasyon	halüsinasyon	çinakop	çinekop	santraç	satranç
biryantin	briyantin	kampüs	kampus	direk	direkt(doğrudan)	klasizm	klasisiz

NOT: Yukarıdaki sözcükler, TDK 2010 Yazım Kılavuzu doğrultusunda düzenlenmiştir.

DİKSİYON / TEKERLEME

1. Bizde bize biz derler, sizde bize ne derler?
2. Gül dibi bülbül dili gibi,gül dibi bülbül dili.
3. Pireli peyniri perhizli pireler tepelerse pireli peynirler de pır pır pervaz ederler.
4. Ocak kıvılcımlandırıcılardan mısın,kapı gıcırdatıcılardan mısın?Ne ocak kıvılcımlandırıcılardanım, ne kapı gıcırdatıcılardanım.
5. Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar,nesi için çatalca da topal çoban çatal yapıp çatal satar?Kârı için çatalca da topal çoban çatal yapıp çatal satar.
6. Üç tunç tas kayısı hoşafı.

7. Dört deryanın deresini dört dergâhın derbendine devrederlerse, dört deryadan dört dert, dört dergahtan dört dev çıkar.

8. Al bu takatukaları takatukacıya takatukalatmaya götür. Takatukacı takatukaları takatukalamam derse takatukacıdan takatukaları takatukalatmadan al da gel.

9. Nankör nalbant nalları nallamalı mı, nallamamalı mı?

10. İşlek işlemeci, işlemeli işleri işlikte işleyerek işletmeciye işyerinde izletti.

11. Ilgarcı ılgar, ılgıngillerin ılgancırı ılgalayarak,ılgıt ılgıt ılgılardı.

12. Pısırık pırlak pırnallıklarda pırnallanırken pılı pırtısını pısırık pıtraklara pıtır pıtır pırtlattı.

13. Üçüncü üçkağıtçı, üçetek üçleşerek üç teker arabayla süzüm süzüm süzülen süzgeçleri süzdü.

14. Kırk kırık küp, kırkının da kulpu kırık kara küp.

15. Bu duvarı badanalamalı mı, badanalamamalı mı?

16. Şu karşıda bir dal, dal sarkar kartal kalkar, kartal kalkar dal sarkar, dal kalkar kantar tartar.

17. Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, ortadaki su şişesi.

18. Elalem aladana aldı aladanalandı da biz bir aladana alıp da aladanalanamadık.

19. Sizin damda var,beş boz başlı beş boz ördek,

20. Bizim damda var beş boz başlı beş boz ördek,

21. Sizin damdaki beş boz başlı beş boz ördek

22. Bizim damdaki beş boz başlı beş boz ördeğe,

23. Siz de bizcileyin beş boz başlı beş boz ördek misiniz,demiş.

24. Bir tarlaya kemeken ekmişler. İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi, öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi. Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürküne;

kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürküne eklemişler.

GELİŞTİREN ÖYKÜLER

Mutluluk Yanı Başımızda

Amerikalı bir zengin, iş seyahati sırasında Meksika'nın küçük bir kıyı kasabasına uğramış. Limanda gezerken, bakmış ağzına kadar balık dolu bir tekne ve içinde keyifli bir balıkçı.

- Merhaba balıkçı, bu balıkları ne kadar zamanda tuttun?

- Bir iki saatimi aldı, demiş balıkçı.

- Ee, niye biraz daha kalıp daha fazla tutmadın, diye sormuş.

- Bu kadarı bize yetiyor da ondan diye omuz silkmiş balıkçı. Balıkçının bu kanaatkarlığına şaşırmış işadamı.

- Kalan zamanını nasıl geçiriyorsun peki diye üstelemiş.

Balıkçı, özetlemiş bir gününü;

- Sabahları açılır, biraz balık tutarım. Sonra çocuklarımla oynarım. Öğleyin karımla biraz siesta yaparım. Akşamları amigolarla beraber gitar çalıp şarap içer, geç vakte kadar eğleniriz. Oldukça meşgul sayılırım senyor.

İşadamı;

- Bak demiş, ben sana yardımcı olabilirim. Bu işe daha çok zaman ayırmalısın, daha büyük bir tekne bulup daha çok balık tutmalısın, oradan elde edeceğin gelirle daha büyük tekneler alırsın, doğrudan işletme tesislerine satarsın, hatta zamanla kendi

balık fabrikanı bile kurabilirsin. Kısa zamanda balıkçılık sektöründe bir numara olursun,

balıkçı merakla

- Bunları yapmak kaç sene alır sinyor, demiş

- On beş-yirmi yılda halledersin, demiş Amerikalı, ama sonrası daha parlak; zamanı gelince şirketini hisselerini iyi paraya satarsın, kısa zamanda zengin olup milyonlar kazanırsın,

- Milyonlar ha.. diye tekrarlamış balıkçı, eee... sonra,

- Sonra emekli olursun, Küçük bir balıkçı kasabasına yerleşirsin, istersen zevk için balık tutarsın, çocuklarınla oynar, karınla keyfince siesta yaparsın, akşamları da arkadaşlarınla şarap içip gece yarısına kadar gitar çalarsın. Nasıl mükemmel değil mi?

Balıkçı;

- o zaman yazık değimli yirmi yıla demiş.

Bir an olsun durup düşünsenize; bütün bu telaş ne için, arada denize açılıp, çocuklarınıza zaman ayırıp, dostlarınızla gitar çalıp, şarap içmedikten sonra, onca koşturmanın ne anlamı var.

Hırsla örülü onca yılın vaat ettiği final, halen yanı başımızda duran mutluluksa, bu yarışa ne gerek var.

BAŞARI ;

- ✓ Sık sık gülmek ve çok sevmektir
- ✓ Akıllı insanların ve çocukların sevgisini kazanmaktır;
- ✓ Dürüst eleştirmenlerin onayını almak;
- ✓ Sahte dostların arkadan vurmalarına dayanmaktır.

- ✓ Güzeli sevmektir;
- ✓ Herkesin en iyi yanlarını bulmaktır.
- ✓ Karşılık beklemeyi hiç düşünmeden kendiliğinden vermektir.
- ✓ Geride ister sağlıklı bir çocuk, ister kurtarılmış bir ruh, ister bir parça yeşil bahçe,
- ✓ ister iyileştirilen bir sosyal durum bırakarak dünyanın iyileşmesine katkıda bulunmaktır.
- ✓ Gönlünce eğlenmek ve gülmek,
- ✓ Kendinden geçerek şarkı söylemektir.
- ✓ Tek bir kişi bile olsa, birinin sizin varlığınızdan ötürü daha rahat nefes aldığını bilmektir.
- ✓ İşte bu başarılı olmaktır.

Üç Yaşlı Adam

Bir kadın evinin önünde beyaz, uzun sakalları olan 3 yaşlı adam gördü. Onlara: "Sizi tanımıyorum ama aç olmalısınız. Lütfen evime buyurun ve birşeyler yiyin." dedi. "Kocanız evde mi?", diye sordular. "Hayır", dedi, kadın.

"Dışarıda." "O Zaman giremeyiz", dediler.

Akşam kocası eve geldiğinde kadın olanları anlattı. Kocası hala oradaysalar onlara eve geldiğimi söyle ve onları eve davet et bakalım gelecekler mi dedi.

Kadın dışarı çıktı ve yaşlı adamları davet etti. "Biz bir eve hep beraber girmeyiz", dediler. Kadın: "Neden?" dedi. Yaşlı adamlardan biri cevap verdi "Onun adı Zenginliktir' arkadaşlarından diğerini göstererek, Onun da adı Başarıdır, ben de 'Sevgiyim, diye ekledi. "Şimdi eşinle konuş ve hangimizi evinize davet edeceğinize karar verin", dedi. Kadın olanları kocasana anlattı. Kocası çok sevindi. "Ne kadar harika", dedi. "Zenginliği davet edelim, gelsin ve evimize zenginlikle doldursun",

dedi. Kadın:" Neden başarıyı davet etmiyoruz dedi. O sırada kızları, "Sevgiyi davet etsek daha iyi olmaz mı, o zaman evimiz sevgiyle dolar. "Adam; bence kızımızın tavsiyesine uyalım" dedi. Kadın dışarı çıktı ve Sevgiyi seçtiklerini söyledi ve Sevgiyi evlerine davet etti.

Sevgi kalktı ve eve doğru yürümeye başladı diğer iki arkadaşı da kalktı ve onu takip ettiler. Kadın büyük bir şaşkınlıkla: "Ben sadece Sevgiyi davet ettim, siz gelmeyeceğinizi söylemiştiniz, yaşlı adam; eğer siz Zenginlik veya Başarıyı davet etmiş olsaydınız, diğer ikimiz kalacaktık, ama siz beni yani Sevgiyi davet ettiğiniz için, ben nereye gidersem, Başarı ve Zenginlik de benimle gelir.

Her nerede sevgi varsa, başarı ve zenginlik de vardır.

Fahrettin Kerim

1950'lerin başında bir gece Beyoğlu meyhanelerinden birine, elinde bir ney muhafazası taşıyan, 25-30 yaşlarında, iyi giyimli bir genç girer. şöyle bir etrafı kolaçan ettikten sonra, boş bulduğu bir masaya ilişip, havalı bir el hareketi ile garsonu çağırır şişşt, bakar mısın buraya.

Garson seyirtir hemen masaya doğru;

-Buyrun beyim?

-Bir Fahrettin Kerim bana. Biraz buz, az da badem.

Fahrettin Kerim, o zamanların İstanbul Valisinin adI ile anılan minik rakı şişesi. Büyüklerim bilir, hani "mini mini valimiz, ne olacak halimiz" sözleriyle anılan.

-Baş üstüne beyim

Sipariş gelmeden daha, mekanın sahibi gelir masaya

-Delikanlı, bakar mısınız?

Delikanlı afilli bir bakış atar

-Buyurun?

-O masadan kalkmanızı rica edecektim, şu arkadaki masaya alsak sizi.

-Ne münasebet efendim, boştu masa ben geldiğimde.

-Üstadın masasıdır bu, buraya gelen herkes bilir, kimse oturmaz!

-Ne üstadı kimmiş bu?

Patronun gözü masadaki neye ilişir ve gözüyle işaret eder;

-Üstat Neyzen Tevfik, tanıyor olmalısınız

-Tanımam ben benden başka üstat, bu aleti benden iyi üfleyecek benim üstat diyeceğim adam.

Patron sinirlenmeye başlar, iki de fedai hareketlenir masaya doğru. Tam o sırada, az önce meyhaneye girip tartışanların haberi olmadan duruma şahit olan Neyzen Tevfik el eder patrona "bırak kalsın" anlamında. Ne de olsa son demleridir artık hayatının, durulmuştur artık gençlik ateşi. Yavaşça ilişir arkadaki boş masaya, bir Fahrettin Kerim de o söyler, az da badem. Delikanlı ikinci şişeyi de bitirdikten sonra, neyi çıkartır muhafazasından, dudaklarına götürür. Patron artık dayanamaz acele seyirtir masaya;

-Delikanlı ayıp yahu, üstadın yanında. Her şeyin bir edebi, usulü var yahu!

Arka masadan kısık bir ses duyulur;

-Bırak bırak efendi, tamamdır.

Patron üstada hürmetten, geri geri çekilir karanlığa doğru, delikanlı başlar bir taksim üflemeye. Herkes bırakır çatalı, bıçağı, kadehi; kula kesilir. Ustadır delikanlı hakikaten. Ustadır da, çok tizden girmiştir, hem caka satma merakı, hem de içkinin tesiri ile. Tıkanır kalır. Tam fısıltılar başlamışken, ilahî bir ney sesi duyulur üstadın masasından, delikanlının çıkamadığı perdeden almış, devam etmektedir. Şaşırır delikanlı, hem zordur o perdeye çıkmak, hem de alıcı gözle baktığı halde, ney

görememiştir üstadın elinde o ana kadar. Arkasına döner, bakar. Gördüğü de yeter ona, toparlanmaya başlar alelacele, kıpkırmızı bir suratla. Üstadın elinde ney değil, boş bir Fahrettin Kerim şişesi vardır…

Akrep

Hintli bir adam suda bata çıka ilerlemeye çalışırken yanına bir akrep gelir. Onu kurtarmaya karar verir ve parmağını akrebe uzatır ama akrep onu sokar. Hintli tekrar akrebi sudan kurtarmaya çalışır ama akrep onu tekrar sokar.

Yakınlarındaki başka biri ona, sürekli onu sokmaya çalışan akrebi kurtarmaya çalışmaktan vazgeçmesini söyler.

Ama Hintli adam şöyle der:

Sokmak akrebin doğasında vardır. Benim doğamda ise sevmek var.

". Benim doğamda Neden sokmak akrebin doğasında var diye kendi doğamda olan sevmekten vazgeçeyim?

Japon Balıkları ve Felsefesi,

Japonlar taze balığı hep çok sevmişlerdir. Fakat Japonya sahillerinde bol balık bulmak mümkün olmamaktadır. Balıkçılar, Japon nüfusu doyurabilmek için daha büyük tekneler yaptırıp daha uzaklara açılabilmişlerdir. Balık için uzaklara gidildikçe, geri dönmesi de daha çok vakit alır olmuştur. Dönüş bir iki günden daha uzarsa, tutulan balıkların da tazeliği kaybolmaktadır.

Japonlar tazeliği kaybolmuş balığın lezzetini sevmemişlerdir.

Bu problemi çözebilmek için balıkçılar teknelerine soğuk hava depoları kurdurmuşlardır. Böylece istedikleri kadar uzağa gidip, tuttuklarını da soğuk hava deposunda dondurulmuş olarak saklayabileceklerdi.

Ancak Japon halkı taze ile donmuş balık lezzet farkını hissedebiliyor ve donmuş olanlara fazla para ödemek istemiyorlardı.

Balıkçılar bu defa teknelerine balık akvaryumları yaptırdılar. Balıklar içeride biraz fazla sıkışacaklardı, hatta, birbirlerine çarpa çarpa birazda aptallaşacaklardı, ama yine de canlı kalabileceklerdi. Japon halkı canlı olmasına rağmen bu balıkların da lezzet farkını anlayabiliyorlardı. Hareketsiz, uyuşmuş vaziyette günlerce yol gelen balığın, canlı, diri hareketli taze balığa göre lezzeti yine de etkilenmişti.

Balıkçılar nasıl olacakta Japonya ya taze lezzetli balığı getirebileceklerdi?

Siz olsaydınız ne yapardınız?

Hedeflerinize ulaşır ulaşmaz, mesela mükemmel bir eş buldunuz veya çok başarılı bir firmaya girdiniz, borçları ödediniz v.s. Heyecanınız kaybolmaya başlamaz mı? Aşırı çalışmanız gerekmiyorsa rahatlamaz mısınız? Şans oyunlarında büyük ikramiyeyi kazananlar parayı savurmaya başlamaz mı?

Japonların Taze balık probleminde olduğu gibi çözüm aslında basittir. 1950'lerde L.Ron Hubbart'ın gözlemlediği üzere İnsanoğlu ancak hırs iddiası içinde bulunursa anormal çabalar sarf eder.

Ne kadar akıllı, uzman, inatçı iseniz iyi bir problemle uğraşmaktan o kadar zevk alırsınız. Problem sizi ne kadar zorluyorsa ve siz onu adım adım çözebiliyorsanız bundan da o derece mutluluk duyarsınız, heyecan duyarsınız ve enerji dolu, canlı, ayakta kalırsınız.

Japonlarda balıkları yine teknelerindeki akvaryumlarda tuttular, ancak içine küçük bir de köpekbalığı attılar. Bir miktar balık köpekbalığı tarafından yutulmuştu, ama geride kalanlar son derece hareketli ve taze kalabilmişlerdi.

Buradan da görüldüğü gibi sorunlardan, uzaklaşmaktansa içine atlamak, mücadele etmek ve onları yenmek gerekir.

Problemimiz çok ve çeşitli olabilir. Ümitsiz olmayın. Onları tanıyın, organize edin, kararlı olun, daha çok bilgi ve yardım desteği ile onlarla savaşın.

Beyninize bir köpekbalığı atın ve nelere ulaşabileceğinizi o zaman görün.

İYİLİK VE KÖTÜLÜK

Yaşlı kızıldereli reisi kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, biraz ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyorlarmış. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahmış ve on yaşındaki çocuk kendini bildi bileli o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlarmış. Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri köpekmiş, bunlar; Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli gözükürken niye ötekinin de olduğunu, hem niye renklerinin illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istemiş.

Dedesine merakla sormuş;

Yaşlı reis, bilgece bir gülümsemeyle torununun sırtını sıvazlamış,

"Onlar" demiş, "benim için iki simgedir evlat."

"Neyin simgesi" diye sormuş çocuk.

"Iyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. Onlari seyrettikçe ben hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları."

Çocuk, sözün burasinda, mücadele varsa, kazanani da olmalı diye düşünmüş, ve her çocuğa has bitmeyen sorulara bir yenisini daha eklemiş.

"Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?"

Bilge reis, derin bir gülümsemeyle bakmış torununa;

"Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem !

SABIR

Çinde Bambu ağacının yetiştirilmesi, olumlu ısrar ve sabır için güzel bir örnektir. Çinliler bu ağacı şöyle yetiştirir;

Önce ağacın tohumu ekilir, sulanır ve gübrelenir. Birinci yıl tohumda herhangi bir değişiklik olmaz. Tohum yeniden sulanıp gübrelenir. Bambu ağacı ikinci yılda da toprağın dışına filiz vermez. Üçüncü ve dördüncü yıllarda her yıl yapılan işlem tekrar edilerek bambu tohumu sulanır ve gübrelenir. Fakat inatçı tohum bu yılda da filiz vermez. Çinliler büyük bir sabırla beşinci yılda da bambuya su ve gübre vermeye devam ederler. Nihayet beşinci yılın sonlarına doğru bambu yeşermeye başlar ve altı hafta gibi kısa bir sürede yaklaşık 27 metre boyuna ulaşır. Akla gelen ilk soru şudur ; Çin bambu ağacı 27 metre boyuna altı hafta da mı Yoksa beş yılda mı ulaşmıştır?

Bu sorunun cevabı Tabii ki beş yıldır. Büyük bir sabırla ve ısrarla tohum beş yıl süresince sulanıp gübrelenmeseydi ağacın büyümesinden hatta var olmasından söz edebilir miydik?...

ÇATLAK KOVA

Hindistan'da bir sucu, boynuna astığı uzun bir sopanın uçlarına taktığı iki büyük kovayla su taşırmış. Kovalardan biri çatlakmış. Sağlam olan kova her seferinde ırmaktan patrona ulaşan uzun yolu dolu olarak tamamlarken, çatlak kova içine konan suyun sadece yarısını eve ulaştırabilirmiş. Bu durum iki yıl boyunca her gün böyle devam etmiş. Sucu her seferinde patronun evine sadece 1,5 kova su götürebilirmiş. Sağlam kova başarısından gurur duyarken, zavallı çatlak kova görevinin sadece yarısını yerine getiriyor olmaktan dolayı utanç duyuyormuş.

İki yılın sonunda bir gün çatlak kova ırmağın kıyısında sucuya seslenmiş."Kendimden utanıyorum ve senden özür dilemek istiyorum."

"Neden?..." diye sormuş sucu. "Niye utanç duyuyorsun?..."

Kova cevap vermiş: "Çünkü iki yıldır çatlağımdan su sızdığı için taşıma görevimin sadece yarısını yerine getirebiliyorum. Benim kusurumdan dolayı sen bu kadar çalışmana rağmen, emeklerinin tam karşılığını alamıyorsun."

Sucu şöyle demiş: "Patronun evine dönerken yolun kenarındaki çiçekleri farketmeni istiyorum."

Gerçekten de tepeyi tırmanırken çatlak kova patikanın bir yanındaki yabani çiçekleri ısıtan güneşi görmüş. Fakat yolun sonunda yine suyunun yarısını kaybettiği için kendini kötü hissetmiş ve yine sucudan özür dilemiş.

Sucu kovaya sormuş:

"Yolun sadece senin tarafında çiçekler olduğunu ve diğer kovanın tarafında hiç çiçek olmadığını farkettin mi?...Bunun sebebi benim senin kusurunu bilmem ve ondan yararlanmamdır. Yolun senin tarafına çiçek tohumları ektim ve her gün biz ırmaktan dönerken sen onları suladın. İki yıldır ben bu güzel çiçekleri toplayıp onlarla patronumun sofrasını süsleyebildim. Sen böyle olmasaydın, o evinde bu güzellikleri yaşayamayacaktı."

Hepimizin kendimize gerçek gücünüzü bulduğunuzu bilirseniz eğer, siz de güzelliklere sebep olabilirsözgü kusurları vardır. Hepimiz aslında çatlak kovalarız. Tanrı'nın büyük planında hiçbir şey ziyan edilemez. Kusurlarınızdan korkmayın. Onları sahiplenin...

Kusurlarınızda iniz.

BİLGE VE SAMURAY

Genç bir samuray bir bilgeyi ziyaret eder ve ona sorar; Cehennemin ve cennetin kapıları nasıl açılır?

Sen kimsin ?diye sorar bilge.

Ben bir samurayım.

Sen bu soytarı halinle mi samuray olduğunu zannediyorsun?

Bu söz üzerine ,samuray hemen kılıcını kavrar. Bilge ona; bak bak birde kılıcı varmış,çekmeye cesaretin var mı ? der. Samuray kılıcı çekmiş ve tam bilgeye vuracağı sırada; bilge ona gayet sakin bir sesle; İşte cehennemin kapıları böyle açılır, der Samuray yaptığı kabahati anlar, kılıcı yerine koyar ,başını öne eğer çok mahcuptur İşte cennetin kapıları da böyle açılır, diye ilave eder bilge.

İKİ BARDAK SU

Zamanın birinde bir hükümdar varmış, zenginliği tüm dünyaca bilinirmiş. Hükümdar her gittiği yere hazinesinin bir bölümünü götürür ve bunları sergilemekten büyük onur duyarmış. Hükümdarın yaşamda en çok güvendiği,

tek akıl hocası bir bilge kişiymiş. Günlerden bir gün bu bilge kişiyle otururken hükümdar şöyle bir soru sormuş:

"Sen ki göğün gizemine ermiş, bilime yön vermiş bir adamsın. İnsanlar, ister hükümdar gibi güçlü, ister Savaşçılar gibi onurlu olsun ayağına kapanır, ağzından çıkacak bir sözü beklerler. Şimdi senin gibi bilge bir adamın

fikrini merak ediyorum.

"Benim hükümdarlığım ve servetim hakkında ne düşünüyorsun?"

Bilge bu soru karşısında hükümdarın gözlerine bakarak su sözleri söylemiş:

"Diyelim ki hükümdarım, kızgın ve uçsuz ,bucaksız bir çöldesiniz. Ölmemek için, size uzatacağım bir bardak suya servetinizin yarısını verir miydiniz?"

"Verirdim tabii."

"Zaman geçti diyelim susuzluğunuz arttı, size uzatacağım bir sonraki bardağa servetinizin öteki yarısını da verir miydiniz?"

Hükümdar biraz düşünür ve ardından "Ölmemek için evet" der.

Bunun üzerine bilge kişi gülerek şu sözleri söylemiş:

"Madem öyle, o zaman fazla övünmeyin. Çünkü hükümdarım sizin servetiniz yalnızca iki bardak sudur."

Herkesin Bir Şarkısı Olmalı

Bazı Afrika Kabilelerinde bir kadın hamile olduğunu anladığı zaman, birkaç arkadaşı ile birlikte yabani çayırlara gider ve orada çocuğun şarkısını duyana kadar dua ederler ve meditasyon yaparlar. Onlar her ruhun, biricik amacını ifade eden kendi titreşimi olduğunun farkındadırlar. Kadın şarkıya uyumlandığı zaman, hep birlikte onu yüksek sesle söylerler. Sonra kabileye dönerler ve şarkıyı herkese öğretirler. Çocuk doğduğu zaman, cemiyet toplanır ve çocuğun şarkısını ona söylerler. Daha sonra, çocuk eğitime başladığı zaman, köylüler toplanır ve çocuğun şarkısını söylerler. Çocuk yetişkinliğe geçerken, insanlar tekrar bir araya gelir ve şarkıyı söylerler. Evlilik zamanında, kişi kendi şarkısını dinler. Son olarak, ruh bu dünyadan göç ederken, aynı doğduğu zaman yaptıkları gibi, ailesi ve arkadaşları o kişinin yatağının etrafında toplanır, öbür hayata geçerken kişiye şarkısını söylerler.

Afrika kabilelerinde, köylülerin çocuğa şarkısını söyledikleri bir başka durum vardır. Eğer, hayatı boyunca herhangi bir zamanda kişi bir suç işlerse ya da anormal bir sosyal davranışta bulunursa, o birey köyün merkezine çağrılır ve cemiyetteki insanlar onun etrafında bir halka oluşturur. Sonra onun şarkısını ona söylerler.

Kabile, antisosyal davranışın düzeltilmesinin ceza ile yapılmaması gerektiğini bilir, şarkıyı söylemenin kimliğin hatırlanması ve sevgi olduğuna inanır.

Siz kendi şarkınızı tanıdığınız zaman, bir başkasını incitecek herhangi bir şey yapma isteği veya gereksinimi duymazsınız. Bir dost, sizin şarkınızı bilen ve siz şarkınızı unuttuğunuzda onu size söyleyen kişidir. Sizi sevenler, sizin yaptığınız hatalarla veya kendinizle ilgili tuttuğunuz karanlık imajlarla yanılgıya düşmez. Siz kendinizi çirkin hissettiğinizde sizin güzelliğinizi; kalbiniz kırıldığında sizin bütünlüğünüzü; suçlu hissettiğinizde size masumiyetinizi ve zihniniz karıştığında size amacınızı hatırlatır. Hayatın önemli geçiş noktalarında size şarkınızı söyleyen bir Afrika kabilesinde büyümemiş olabilirsiniz, ama hayat her zaman size kendinizle uyum içinde olduğunuzu ve olmadığınızda bunu hatırlatır.İyi hissettiğiniz zaman, yaptığınız şey şarkınızla uyumludur ve berbat hissettiğiniz zaman uyumlu değildir.

Sonunda, hepimiz kendi şarkımızı tanıyacağız ve onu iyi söyleyeceğiz. Şu anda biraz kötü hissediyor olabilirsiniz, ama büyük şarkıcılarız. Sadece şarkı söylemeyi sürdürün yuvanın yolunu bulacaksınız.